

FODNBRÆVASVN

Innihald:

	á síðu
A. Nakrar miðalaldar lögskipanir firi Føroyar.....	1—28.
Rættarbót Hákunar hertuga Magnussonar (seyðabrévið)	3—22.
Rættarbót Magnusar kongs Hákunarsonar.....	23—26.
Skipan um tingfarartodl nevndarmanna	27—28.
B. Skjalsbrøv.....	29—53.
Bræv um Greip sislumann Ívarsson	31—35.
Brøv um Húsavikar góðs og arvafæ ettir Guðruna Sjúrðardóttur	36—48.
Bræv um Jóan biskup i Kirkjubø og Harald Kálvsson lögmann	49—52.
Bræv um Jóan Nielsson Skak	53.

A.

Nakrar miðalaldar lögskipanir
firi Føroyar

(13. árhundrað — c. 1400)

-
- I. Rættarbót Hákunar hertuga Magnussonar (Seyðabrévið).
 - II. Rættarbót Magnusar kongs Hákonarsonar.
 - III. Skipan um tingfarartodl nevndarmanna í Føroyun.
-

Tað ið inn er strikað so: [] er útfidling av einun orði, kvar ið stilt er um tað meira enn vanligt í gomlum skinnhandskrifti, t. d.: M firi „Magnus“, í hesari útgávu prentað „M[agnus]“, Q. G. firi „Quediu Guds“, her prentað „Q[uediu] G[uds]“, bþ firi „byskup“, her prentað „b[ySKU]p“.

Tað ið inn er strikað so: () er ótíðiligt edla ólesiligt edla heilt burtur.

Tá ið tað er heil orðareð, sum handskrift, ið prentað er ettir her, A, hevir oðrvisi enn onnur uppskrift, sum víst er á niðri undir tekstini, B, standa bert firsta og síðsta orðið úr slíkari røð í A uppatturtíkin niðri undir við tankastriku imidlun, og allaná stendur so tað, sum B hevir har i staðin firi. Til dömis er at taka á síðu 5 vinstrumegin: „R. 1–8: Þat—ef] En B.“ Tað merkir, at i staðin firi alt tað, ið birjar í ovastu reglu á síðuni við orðinum „Þat“ og endar í áttundi reglu við orðinum „ef“, hevir B bert orðið „En“.

I.

Rættarbót) firi Føroyar, givin av Hákuni hertuga Magnussoni i Ósló tann 28. juni 1298. Kend undir navninun 5 „seyðabrævið“.*

Prentað ettir upphavsskriftinun i skinnbók Perg. nr. 33 (fírr C 20) kvarto í tí kongliga bókasavninun í Stockholm. Hetta skriftið er í hesari 10 útgáru nevnt A. Tað er samanhildið við seinni avskrift av rættarbótini (seyðabrævinun) i skinnbók, nevnd Hist. Lit. 12 folio í Lunds universitets bókasavn, avskrift frá tí 14. árhun- 15 draðinun, á tann hátt, at har sum henda avskriftin, ið her er nevnd B, brítur av frá upphavsskriftinun, er tað, sum B hevir ørvisi, sett niðri undir tekstini (undir strikuni) á kvør- 20 jari blaðsiðu.

Hakon med guds miskunn No-
regs hærtugi son M[agnusar] kongs hins koronada sendir (ollum) monnum i Færøyum þeim
sem þetta bref sea aeda hæyra Q[uediu] G[uds] ok sina. Anlegr fader ok war hin kærastzte win-
herra Erlendr b[ysku]p i Fær-
øyum. ok herra Sigurdr lagmadr
af Hiatlande sem ver hafdum
till ydar sent tedo oss af almug-
ans halfu vm þa luti sem þeim
þotte vm bvnadarbolken askorta.
oc af þui (letu ver) i þesse fiog-
35 ur blaud samansætia þa skipan

*.) Umbóandi lögskipan.

Regla 30: hafdum] hofum B. R.
31: tedo] teðe B.

Rættarbót Hákunar hertuga Magnussonar firi Føroyar, kadlað „seyðabrævið“.

Útlegging i feroyskun málí ettir upphavsskriftinun (A).

5

Niðri undir er frágreitt frá imsun broytingun í seinni avskrift (B).

Hákun, við guds miskunn No-
regs hertugi, sonur Magnusar 10 kongs hins krónaða, sendir ødlun monnun í Føroyun, teim sum hetta bræv siggja edla hoyra, kvøðu guds og sína. Andligur faðir og kærasti vinur vår, harri Edlindur, 15 biskupur í Føroyun, og harri Sjúrður, lögmaður í Hetlandi, sum vær høvdun til tikkara sent, gjørdu vist firi osun oyggjafólksins vegna um teir lutir, sum teim tökti skorta 20 í búnaðarbólkinun (løgbólkinun um landbúnað og landsleigu), og tí lót- un vær samanseta í hesi fíra bløð

sem ver hafum med hinna bæzstra mamma rade þar agort. æptir þui sem ver ventom at almuganom skal (mest) vera till gagns.
5 En um kristinsdoms bolken kunnu ver æigi adra skipan a at gera nu at sinni. en han stande æptir þui sem virdulegr herra fader war hin (koronade) let
10 samansætia ok han fæk i hendr herra Erlendi b[ysku]pi ok landzboken sialf wattar. Er þat fulkemet bod wart ok sannr vilji at huarotuæggia þesse skip(an
15 hal)dezt væl ok vanlega at vskaddir sömd konungsdomsens ok wara æptirkomanda þar till sem ver vilium adra skipan agera med hinna vittrazstu manna rade
20 æptir þui (sem ver seum ok) gud gæfr oss at vndirstanda at almuganom mætte sem mæst gagn at verda. Oc till sanz vitnisburdar leto ver wart insigli firir-
25 sætia þessa skipan er (gor var i Os)lo laugardaghen nesta æptir Jonswaku. þa er lidit war fra burdartid wars herra Jhesu Christi M. vettra cc. vettra. niutigir
30 ok atta vetr (a nitianda are) wars hertugadómes. Herra Ake kanceler insiglade. sira Teitr ritade.

En Bardr Petrsson notarius
35 war ritade brefet.

R. 8: virdulegr] vaar hin virðulege B.
R. 25: „sætia“ vanlar i B. R. 29:
M. — vettra?] M. CC. B. R. 33:
ritade] „skrana“ atturatsett i B.

ta skipan, sum vær hovun hará gjört við besta manna ráði, ettir tí, sum vit vænta, at fólkunun skal vera mest til gagns. Men um kristindómslögþóldunum 5 kunnun vær ikki aðra skipan á gera nú á sinni, enn at hann skal standa ettir tí, sum virðuligur harri faðir vår hin krónaði læt saman seta og fekk í hendur Edlindi biskupi, 10 so sum landsbókin sjálv ber vitni um. Er tað fudlkomíð boð vårt og sannur vilji, at báðar hesar skipanir skulu haldast væl og vandliga við óskaddari sömd 15 firi kongadomið og ettirkomrar vårar, til tann tið kemur, at vær viljun aðra skipan á gera við vitugasta manna ráði ettir tí sum vær síggjun og gud gevur oss at skilja, 20 at fólkunun má sum mest gagn i verða. Og til samnan vitnisburð lótun vær seta vårt innsigli firi hesa skipan, sum gjörd var í Ósló leygardagin næsta ettir Jóansøku, 25 tá ið lidnir voru frá föðingartið vårs harra Jesu Kristi túsumund og tvey hundrað og átta og niggjutí vetrar (1298 ár), á nitjanda ári hertugadómis vårs. Harri Áki 30 kanslari setti innsigli firi, og harri Teitur skrivaði (hesa skipan)¹.

Bárður Pétursson notarius
(skrivari) vår skrivaði brævið
(hetta filgibrævið). 35

¹ A hevir bert „skrivaði“; B: „skrivaði skipanina“.

1. Þat er nu þui nöst at þaess-
ir ero þær lutir er landino ero
hentastir. ok minn herra her-
togginn hevir iattað oss ok æigi
5 stendr i logbok þæiri er varr en
virðuligi herra Magnus kon(un)gr
hinn koronadi gaf oss ok menn
samþyektu a alþingi. at ef madr
gengr i haglendi annarz manz ok
10 ræckr brott fænad hans sva at
honum uerþr skadi at sa er half-
rar m[erkr] er uerþr gialldi full-
rætti þæim er þann fænad a ept-
ir þui sem hann er maðr til. oc
15 halva m[ork] s[ilfrs] konungi. ok
bóti aprt fænad þæim sem a
annan iamgodan sem adr var.
En ef madr kennir þat manni at
hann havi verit med hundvm i
20 haglendum hans ok gert honum
med þui moti skada bóti eptir
laga domi ef vitni ero til. en ef
hann kvædr næi vidr syni eptir

* Tað er nú næst at siga, at
hesir eru teir lutir, sum landinun
eru hentastir, og sum harri min
hertugin hevir játtað osun og
sum ikki stendur í lögþók teirri, 5
ið virðuligi harri vár, Magnus
kongur bin krónaði, gav osun,
og sum menn samtiktu á altingi:

at um maður gongur í annans
manns hagalendi og rekur burt 10
búfæ (kriatúr) hansara, so at
honun verður skaði av tí um
hálvar markar virði, tá skal hann,
ið skaðan gjördi, gjalda honun
fudla bót, ið tað fæið eigir, ettir 15
tí sum hann er maður til, og
konginun hálva mörk í silvuri, og
bóti so annað og javngott fæ til
hansara ið eigir. Men um maður
kennir manni um, at hann hevir 20
verið við hundun í haglendum
hansara og gjört honun á tann
hátt skaða, tá skal hann bøta

R. 1: Her stendur atturatskrivað ovast vinstrumegin: „(H)aq(u)i[nus] dei gra(cia) manu propria ser(ipsi)mus et signauimus.“ Tað innstrikaða er ótiðiligt. Undir hesun orðun stendur hertugans „monogram“ edla tekin firi navn hansara. Í B vanta hesi orð og hetta tekin; í staðin stendur henda ivirskrift: Her hefr rettar bætr Hákonar konungs sonar Magnus konungs. R. 1–8: Pat—ef] En B. R. 10–11: sva—er] honum til skaða sua at B. R. 13: a] atte B. R. 13–14: „eptir þui“ vantar í B. R. 16: a] atti B. R. 17: annan] vantar í B. R. 21: med—moti] vantar í B. R. 22–23: en—vidr] elligar B. R. 23: eptir] með B.

* Tey latínsku orðini frammanfiri rættarbótna í A (Hauquinus dei gracia manu propria scripsimus et signauimus) eru av hertuganun og merkja: Vær Hákun av guds náði skrivaðu og undirteknadu við egnari hond.

Í A er eingin ivirskrift til skipanina. Í B stendur sum ivirskrift: „Her hefr rettar bætr Hakonar konungs sonar Magnus konungs“, tað er: Her birja rættarbótur Hákonar kongs, son Magnus kongs. Í B vanta inngangsordini „Pat — alþingi“. Í staðin firi „at ef“ í A hevir B: „En“, tað er „sum (um so er, at)“, sum firssta orð.

logvm. ok at þrim dagvm se aðr firir til sagt. ok stefnt þæim sem svað æiga e[ða] haglendi saman til samrættis. En sa er æigi 5 vill koma til samrættis forfalla laust sækr .ij. aðrum s[ilfrs] við konung. Enn huervitna þar sem menn æigu svað saman e[ða] haglendi. þa se hundar æigi 10 flæiri en ollum semr þæim sem skynsamir ero. ok sæ þær hundar allir ollum iamhæimmolir.

2. Enn ef madr sitr a iordu mannz. ok er æigi landskylld lokin 15 fyr enn hann færr af iordinni. þa æignizt landdrottinn loð sina. Enn ef sa maðr sitr a iorðv manz er æigi hefir fe til at luka þa er 20 hann færr af iordinni um varit. 20 þa havi hann lokit alla landskylld

ettir lögligun dómi, um vitni eru til. Men um hann sigir nei til¹, tá skal sínast ettir lógun, og triggjar dagar frammán undan skal til vera sagt og stevnt teim, 5 ið seyð edla hagalendi eiga, saman í samrætt. Men hann sum ikki vil koma til samrættar og við ongum forfadli, hann skal vera sekur við tveimun oyrun² í silvuri til kongs. Men i ødlun stóðun, har sum menn eiga seyð edla hagalendi saman, skulu hundar ikki vera fleiri enn adlir skinksamir (vitugir, kónir) menn semjast um, 15 og skal tað vera ødlun javnheimilt at nítá teir hundar adlar.

Men um maður situr á manns jørð og hevir ikki lokið (rindað) landskuld sína, áður enn hann 20 fer av jørðini, tá eigi jarðardrotturin groði sína. Men um tann maður situr á manns jørð, sum ikki hevir pening til at gjalda, tá ið hann fer av jørðini um 25

R. 1: logvm] „sem skynsamir men meta“ atturatsett í B. R. 2: firir] vantar í B. stefnt] „til“ atturatsett í B. R. 3: æiga] a B. R. 4: samrættis] samrættar B. R. 5: vill koma] kemur B. samrættis] samrættar B. forfalla] nauðsynia B. R. 6–7: sækr—konung] gialdi konungi .ij. aura s[ilfrs] B. R. 7: Enn—þar] Nv huaruetna B. R. 11: skynsamir] skynsamastir B. R. 11–12: hundar allir] vantar í B. R. 13: Enn ef] En B. R. 15: iordinni] iorðu B. R. 16: æignizt] eignast B. sina] vantar í B. R. 19: iordinni] iorðu B.

¹ Í staðin firi orðini „Men um hann sigir nei til“ stendur í B bert „elligar“, tað er: annars.

² Ein „oyri“ í silvuri er áttundi partur av einari mörk í silvurpeningi.

at Olafs uoku. ella æignizt land-drottinn loð hans. vttan lodin verði minni enn læigunni hæyrir til. Nu ferr læiglendingr af iorðu
5 enn annarr ferr til. þa vinni huarr a þærri iorðv sem adr bio a. sua at þeim verdi æigi skadi at sem til færr. En ef
10 menn fara af þeim iordum er þær hava um vætrinn. sua langt i fra. at þær gæta æigi sialvir
sæð yfir saþgerð sina. ne varð-
veitt. þa skal sa er til kæmr.
gærda um ok gæta. skera ok
15 tina. ok æignazt med þi fiordvng
af korni oc halm. En ef skadi
er a gjorr. bôli þeim er akr a
eptir domi kornspell. enn konungi
.ij. aðrum s[ilfrs].

20 3. Sva ok um þa menn er rækazt a hendr monnum örinda laust. oc sitia þar .v. nôtr e[ða] lengr. gialldi konunge .ij. aðra sækt. uttan hion föri at taca ser
25 vist. e[ða] bondi sændi örinda sinna. Fatökir menn allir skulu fara at usækiu biðia sær olmuso. Sua oc þær menn er inn taka

várið, tá havi hann lokið adla landskuld sina á Ólavssøku; edla skal jarðardrotturin eiga grøði hansara, uttan grøðin verður minni, enn leiguni hoyrir til. 5 Nú fer leigulendingur av jörð, men annar fer til; tá vinni kvør á teirri jörð, sum hann búði á áður, so at honun, ið til fer, eingin skaði verður í ti. Men 10 um menn fara av teim jörðun, sum teir hava um veturin, so langt burt, at teir kunnu ikki sjálvir síggja ivir akur sín edla varðveita hann, tá skal hann ið 15 til kemur, girða um og gæta, skera og treskja og ognast so fjórðing av kodni og hálmi. Men um skaði verður á gjördur, bæti hann tí manni, sum akurin eigr, 20 ettir dómi kodnspedl, men kong-inun tveir oyrir í silvuri.

So er næst um teir menn, sum rekast inni kjá øðrun monnum örindaleysir og sita har fimm 25 nætur edla longur; gjaldi teir kongi triggjar oyrir í sekt, uttan so er, at tænastufólk fer at taka sær vist¹ edla bónðin sendir tey örindi sini. Adlir fátækir menn 30 skulu vera ósekir, um teir fara

R. 2-4: lod hans—til] bæðe lod ok leigu B. R. 10: hava] „a verit“ atturatsett í B. R. 11: i fra] vantar í B. sialvir] vantar í B. R. 14: gærda] girða B. R. 16: halm] halmi B. R. 17: a²] atti B. R. 19: aðrum] aura B. R. 24: sækt] vant-
ar í B. föri] fari B. R. 27: biðia sær] at biðia ser matar ok B.

¹ upphald.

husbændr. þa ero þær saekir
.iij. ærum s[ilfrs] uið konung.
aðra .iij. æra þær.

4. Pat hovum ver oc spurtt
5 um uvenio þa sem her hevir
fram farit i landino. mæirr enn
vera skyldi um sæðfænað manna.
oc þess avaxtar. oc oss hövir
æigi lengr yfir at þegia. helldr
10 nockur rad a at leggja. oc
skorðu vid at setia. at hverr
møltti sino una eptir þi sem
hann a at logum at hava. at ef
.iij. menn e[ða] flæiri. eigv s[avð]
15 saman i æinom haga. oc ulia
þær skera huarntuæggia sinn
s[avð]. þann fyrst sem omarkadr
er. huart sem þat ero lomb e[ða]
gamlir s[avðir]. þa hevir þat huer
20 sem tær med hundi eda oðrvum
valum huart sem hann a e[ða]
æigi. þegar umarkat er. Nu af
þi at oss oc skynsamum monnum

R. 1—2: þa—konung] gialdi konungi .iij. aura. B. R. 3: aðra—
þær] ok aðra .iij. þer B. R. 4:
Pat] Sva B. R. 5: her] vantar i
B. R. 8: oe—avaxtar] vantar i B.
R. 9—11: yfir—setia] lata sua bvit
standa. ok B. R. 12—13: sino—
hava] sit haua B. R. 13: at³] Nv
B. R. 16: huarntuæggia] baðir B.
R. 19: þa] ok B. R. 22: þegar—er]
vantar i B. R. 23: oc] „oðrum“
atturatsett B. oc skynsamum monnunum]
skrivað atturat úti i rondini i A við somu hond. Í B standa orðini
„ok oðrum skynsamum monnum“
attaná „list sua“.

at biðja sær olmussu. So er
um menn, sum húsböndur taka
inn til sín; tá eru teir¹ sekir við
trimun oyrun í silvuri til kongs,
oðrun trimun oyrun til tím². 5

Tað hóvun vær eisini frætt um
tann óvana, sum fram hevir ging-
ið i landinun, meira enn vera
skuldi, um seyðafæ manna og um
seyða ávökst, og sum osun ikki 10
hevir longur ivir at tiga, men
heldur at gera nökur ráð í móti
og seta skorðu við (skipa so)³,
at kvør kann njóta sitt i friði
ettir tí, sum hann eigir at hava 15
ettir lógun, — at, um tveir menn
edla fleiri eiga seyð saman í einun
haga, og vilja teir skera báðir
kvør sínar seyðir, tann first, sum
ómarkaður er, kvört ið tað er 20
lomb edla gamlir seyðir, tá hevir
kvør tað, sum hann tekur við
hundi edla oðrun vælun, kvört ið
hann eigir tað edla ikki, tá ið
ómarkað er. Nú av tí at osun 25

¹ Orðið „teir“ kann, sum tað stendur, sípa bæði til teir intiknu menn og til húsböndurnar, men ettir hópinun (samanhanginun) má tað takast at sípa til „húsböndur“. Við „tá“ man meinast: „um teir so gera“.

² „til tím“ — i upphavstekstini „þar“ (tað er: tær) — man sípa til seyðabrévins upphavsmann, bisp Edlind, og til kirkjuna i Føroyun.

³ Í staðin firi orðini „ivir at tiga — seta skorðu við“ hevir B „lata sua bvit standa ok“, tað er: lata so vera (so búgvíð standa), sum vorðið er, og —.

lizt sua. at þat ma æigi bera
varri tign. at nockur olog hefizt
upp i landino. ne framgang havi
med rangyndvm. þa gerom ver
5 þa græin a oc skipan. at ef
maðr vill taka sin lomb. e[ða]
gamlan sað þann sem umarkaþr
er. þa skal hann fa til .ij. skil
rik vitni at þat er hans sauðr.
10 oc þar kenna þær moðvr til.
Enn ef þat fallorazt honum þa
svari sliku firir sem hann ætti
ecki i.

5. Nu liggia haglendi saman
15 utan garðs. oc æigv .ij. menn
huarr sinn haga. oc gengr saðr
or annars haga oc i hins. oc
verdr þar hagfastr. oc tell hinn
at er þann haga a. þa tací sa
20 sað sinn allan. oc beri i sinn
haga. Nu gengr þessi saðr aptr
i þann haga er hann var brot or
borinn. oc sua annat sinn. oc
þriðja sinn. falli þessi saudr
25 ugilldr þeim er a. utan hann
vili tacá lœigv fyrir haga sinn

og skinsomun (vitugun, skilagóð-
un) monnun tikist so, at tað
hóskar ikki sœmd vári, at nakað
ólag fær framgongd í landinun við
óraettvisi, so gerun vær ta grein 5
og skipan á, at um maður vil taka
sini lomb edla gamlan seyð tann,
sum ómarkaður er, tá skal hann
fää tvey skilagóð vitni til, at tað
er hansara seyður, og har kenna 10
teir móður til. Men um tað bilar
(„fallerast“) honun, tá skal hann
svara slíkt til (gjálda slíkt attur),
sum hann átti einki í.

Nu liggja haglendi saman 15
utan garðs, og eiga tveir meun
kvør sín haga, og gongur seyður
úr annans haga í annans og verð-
ur har hagfastur, og finnst hann,
ið tann haga eigr, at hesun, tá 20
skal hin taka seyð sín adlan og
flita i sin haga. Nú gongur hesin
seyður attur í tann haga, sum
hann var fluttur úr, og so annað
sinni og so triðja sinni; tá skal 25
hesin seyður fadla ógildur kjá
honun, ið eigr, utan so er, at

R. 1: ma—bera] ber æigi B. R.
3 - 4: ne fr.—rangyndvm] vantar í B.
R. 5: oc—at] vantar í B. R. 6: sin]
vantar í B. R. 7—8: þann--er] sin
omarkaðan B. R. 11: Enn—þa]
fallerast þeim þat B. R. 12: sliku]
vantar í B. aetti] atti B. R. 18:
verdr] er B. R. 19: sa] han B.
R. 20: allan] vantar í B. R. 22 - 23:
i þann h. — sinn] annat sin i sama
haga B. R. 24: falli þessi] þa falli
B. R. 25: hann] hin B.

.xx. alnir fyrir sauða m[ork] hueria. Enn ef hann nill æigi læigu taca. þa skal hinn er sað a bioða honum karp a halvum 5 saðinum við sik. Nu ef hann vill huarki kaupa ne læigu taca. þa föri hinn sað sín or haga sær at hagrædum. oc havi or innan .xij. manaða. Nu vill sa er 10 sað a. huarki læigu bioða. ne sælia þeim er hagann a. falli saðr ugilldr sem aðr. Þar skal sað ovan ræka sem hann er hagfastr. oc rættum upp hallda 15 huerr eptir saða magni. enn ef oðru visu er giort. bōti konungi .iij. arum s[ilfrs]. enn hinum skada bot eptir logum er saðinn a ef skadi verdr at. Nu ef 20 menn ero at samrætti. oc æigo þar margir menn sað saman. þa merki huerr lamb eptir þui sem aær til. oc hyggi at hve margr

hin vil taka leigu firi haga sín, tjúgu alin (í vadmali) firi kvørja seyðamörk. Men um hin ikki vil taka leigu, tá skal tann, ið seyðin eigr, bjóða honun keyp á hálvun 5 seyðinun við seg. Nú um hin vil kvørki keypa edla taka leigu, tá skal hann fóra seyð sín úr haganun sær til nitslu og havi haðan úr innan tólv mánaðar. Nú vil 10 hann, ið seyðin eigr, kvørki bjóða leigu edla selja¹ honun, ið hagan eigr; tá skal seyðurin fadla ógildur sum áður. Har skal seyð oman reka, sum hann er hagfast- 15 ur, og rættun (seyðarættun) skal uppi halda kvør ettir seyðamagni (kvør ettir tí, sum hann eigr av seyði); men um øðrvisi er gjört, tá skal bota kongi triggjar oyrar 20 í silvuri, men hinun, ið seyðin eigr, skaðabót ettir lógun, um skaði verður at. Nú um menn

R. 1: fyrir] vndir B. sauða mork] so i B; stitt um orðið i A. R. 2: Enn—uill] Vil han B. R. 3: himn] sa B. R. 5: við] með B. ef—vill] vil han B. R. 6: ne] nema B. R. 7: föri—haga] lati sa er sauð a or haganum B. R. 9: sa] hin B. R. 10—11: ne sælia] nema kaup a halfum sauðinum B. R. 11: falli] þa falli B. R. 12: sem aðr] vantar i B. R. 13—14: hann er hagfastr] hagfastur er B. R. 16: visu] vis B. bōti] gialde B. R. 17: arum silfrs] aura B. R. 19—20: ef²—ero] eru menn B. R. 20: samrætti] samrettum B. R. 20—21: oc æigo —saman] vantar i B. R. 22: lamb] lamb B.

¹ edla selja] edla keyp á hálvun seyðinun B.

tvilembdr er. oc sua ef ukunnr
sauðr er i þeirri rætt. þa hyggi
sæða menn at huerso margar er
lomb hava. oc merki huerri lamb
5 er æigi er gælld. Enn ef æinnu
huerr mismarkar sað i þessarri
rætt. þa havi sa sauð sinn er a.
þegar rættar kenningar koma til.
ef sa ma sinni æinkunn a koma.
10 e[ða] annan sað i afngóðan. enn
sa se engv sækr er mismarkaði
i samrætt. Nu æigv menn allir
i æinum haga. oc uill æinnhuerr
kyrra sinn sað e[ða] flæiri. enn
15 sumir vilja æigi. þa ráði sa er
kyrra vill. oc bôta vill sitt fæ.
enn æigv himm er spilla uill. Nu
rækr sa sinn sauð i rætt er
kyrran a. oc kæmr stygr sauðr i
20 þenna. þa seti nidr oc læypi
æigi upp styggum saði i kyrra-
ann. En ef sa læypir upp stygg-
um saði sínvm i hins sauð kyrra-
an. oc giorir honum sua spell-
25 virki oc skada. þa bôti honum

eru i samrætt, og eiga har man-
gir menn seyð saman; tá merki
kvør lamb ettir tí sum hann eigr
ær til, og ansi ettir, kvussu mang-
ar tvilembur eru. Og so um ókunn-
igur seyður er i teirri rætt, tá
ansið seyðamenn ettir, kvussu
mangar ærir ið lomb hava, og
merkið kvørjari lamb, sum ikki
er geld. Men um einkvør mis-
markar seyð i hesari rætt, tá skal
tann, ið eigr, hava seyð sín, tá
ið rættar kenningar koma til (tá
ið rætt greiði fæst á), um hann
kann koma sinun marki á, edla 15
annan seyð javngóðan. Men hann
skal ikki vera sekur, ið mismark-
aði i samrætt. Nú eiga menn
adlir i einun haga, og vil ein edla
fleiri kirra sín seyð, men summir 20
vilja ikki; tá skal hann ráða, ið
kirra vil og bôta vil sitt fæ, men
ikki hin, sum spidla vil. Nú rekur
hann, ið kirran seyð eigr, seyð
sín i rætt, og kemur stiggur seyður 25

(S. 10, R. 23)—R. 1: margr—er]
margar tuilembr ero B. sua] vantar
í B. R. 3: huerso] hui B. R.
5—6: Enn—mismarkar] Nv mismar-
kar einher B. R. 6—7: þessarri
rætt] samrett B. R. 9: ef sa] en
hann B. R. 11: se] vantar í B.
mismarkaði] mismarkar B. R. 12:
allir] margir sauð saman B. R. 14:
flæiri] sumir B. R. 18: i rætt] vant-
ar í B. R. 20: þenna. þa] vantar
í B. R. 22: En—læypir] Nv læypir
han B. R. 23: sínvm] vantar í B.
sauð] vantar í B. R. 24—25: spell-
virki oe] vantar í B. R. 25: þa]
vantar í B.

fullraetti skada. oc ovundar bot
eptir logum. enn konungi .ijj.
ærum s[ylfrs]. oc kyrri þann
sað sinn sem eptir er i þæim
5 haga. Nu ef menn ganga eim-
gongr i haga. oc giora ecki
mann varan viðr þann sem sauð
a i þæim haga. oc mismarkar
æinshvers þeirra lamb. oc setr
10 a sina æinkunn. oc voru aðr
umarkat. oc segir æigi þæim til
er a. þa hevir hann markat með
laeynd oc bōti þæim er atti eptir
domi. enn konungi .ijj. m[orkum]
15 ef virdizt til aeyris. enn hvinzka
ef minna er. Enn ef hann markar
ar þann sað sem aðr er marka-
aðr. oc sætr sina æinkunn a
ofan a hins er aðr atti þann
20 sað. þa er hann þiofr.

upp ímidlun; tá skal hann seta
niður og ikki loypa stiggun seyði
uppi kirran. Men um hann loyp-
ir upp stiggun seyði sinun i
hins seyð kirran og ger honun so 5
spedlverk og skaða, tá skal hann
bóta hinun fudlar hetur firi skaðan
og ovundarbót ettir lógun, men
konginun tríggjar oyrar í silvuri,
og kírri hann so tann seyð sín, 10
sum ettir er i tí haga. Nú um
menn ganga eingongur í haga og
gera ikki manu varan við, tann
sum eigir seyð i tí haga, og mis-
markar maður (i eingongu) lamb 15
kjá einunkvørjun av hinun og
setur sitt mark á, og vóru lomb
áður ómarkaði, og sigir hann ikki
hinun til, sum eigir, tá hevir
hann markað við loynd og skal 20
bóta hinum, ið átti, ettir dómi,
men konginun tríggjar merkur í
silvuri, um skaðin virðist til oyris;
men pískan er tað, um tað er
minni. Men um hann markar 25
tann seyð, sum áður er markaður,
og setur sitt mark omaná hins,
ið áður átti tann seyð, tá er hann
tjóvur.

R. 1: skada] vantar i B. R. 2:
enn] oe B. R. 5: ef—ganga] ganga
men B. R. 6—7: giora—sem] gera
þann æigi varan uið er B. R. 10—
11: voru—umarkat] var aðr omark-
aðr B. R. 14: morkum] avra
s[ylfrs] B. R. 16—17: Enn—markar]
Nv markar han B. R. 18: aj vant-
ar i B. R. 19—20: þann sað] vant-
ar i B. R. 20: þiofr] „at“ atturat-
sett i B.

6. Nu ef menn læiða hunda
þa i haga. er saðbitar ero. oc
bita saði þær. þa bæti apr
hinum er a iamgoða saði sem
5 hann atti. oc bitr hann optarr.
bæti sem hann sialfr dræpi.
ENN ef þær hundar nerða saði
at skada er menn hava sam
þykt at upp skulu ganga. þa
10 bæti sa apr iamgodan sað
hinum er atti er þessi hundr
fylgir. oc varizt sua við at
gæyma hundz sins. ENN þat er
saðbitr. er optarr uerþr saði at
15 skaða enn um sinn e[ða] gengr
brot i haga at bita saði. ENN
iskipan i haga skulu menn eptir
þi hava sem at fornu hefir uerit.
utan menn sæ. at haginn megi
20 meira bera. þa havi sua margan
sem þeim semr. oc sua margan
sað hverr i hava. sem haga a
till. Sua oc vm aðra æign. næt
e[ða] ros[s]. þa skal oc engi
25 flæiri hava. enn adr er skillt
manna i millum. hallda oc engi

Nú um menn leiða teir hundar
i haga, sum seyðbitar eru, og
bita teir seyðir, tá skal bæta
hinun, ið eigr, javngóðar seyðir
attur sum teir (bitnu), ið hann 5
átti; og bitur hundur oftari, tá
skal bæta, sum maður sjálvur
drap. Men um teir hundar verða
seyði at skaða, sum menn hava
samtíkt, at teir skulu upp ganga, 10
tá skal tann, sum slikur hundur
filgir, bæta hinun, ið átti, javn-
góðan seyð attur, og varist hann
so við at goyma hund sín. Men
tað er seyðbitur, sum verður 15
seyði at skaða oftari enn eina
ferð edla gongur burt i haga at
bita seyðir. Men skipan i haga
skulu menn hava ettir tí, sum
av fodnun hevir verið, uttan menn 20
siggja, at hagin kann meira bera;
tá havi teir so mangar seyðir,
sum teir semjast um, og so nógva-
an seyð skal kvør i hava, sum
hann eigr haga til. So er eisini 25
um aðra ogn, neyt edla ross; tá

R. 1: Nu] En B. R. 3: þær. þa]
vantar i B. R. 4: a] atti B. iam-
goða saði] iafngóðan sauð B. R.
4–5: sem—atti] vantar i B. R. 5:
oc] vantar i B. R. 7: ENN—uerða]
verða þeir hundar B. R. 9: þa]
vantar i B. R. 13: hundz sins] hans B. R. 13–14: er saðbitr] ero
sauðbitar B. R. 14: uerþr] verða
B. R. 16–18: ENN—hava] Eptir
þui skal iskipan i haga B. R. 21–
25: oc sua—skillt] ok æigi meira i
skipa huarki naut eða saði. en at
rettri til taulu ok aðr skilr B. R.
26: hallda oc] ok halda B.

i annars haga utan sialfs sins.
enn ef helldr. svari eptir logum.

7. Sva er oc at tala um þa
menn er þegar læggiazt i kot.
5 er þær æigu til ains misseris
mat. nu skal engi med minna fę
bu saman sætia heðan fra enn
með .iij. kyr. enn hverr sem
lendir hann nið minna sækri
10 aeyri hvarr þæira með konung.
enn siolfföslumenn aðrir skulu
engir vera utan þær aeinir sem
æigi fa sær atvinnu til fostrs.
sua oc um hion er brot laþpazt
15 fra bondvm forfalla laðst skal
engi lengr fōða enn .iij. nōtr.
enn ef lengr fōðir gialldi slikt
sem bok mōlir um þa menn er
annars vinnv menn taka.

skal heldur eingin hava fleiri, enn
áður er samt¹ manna imidlun.
Halda skal heldur eingin í annans
haga utan sjálvs sins; men
um hann heldur, standi hann til 5
svars ettir lógun.

So er eisini at tala um teir
menn, sum leggjast í smáttu (seta
neyðarbúgv), við tað sama teir
eiga mat til eitt hálvár. Nú skal 10
eingin herettir seta búgv saman
við minni fæ enn við trimun kún;
men um nakar fær honun minni
land at seta búgv á, skal kvør
teirra bøta oyri til kongs. Men 15
eingir aðrir skulu vera sjálföð-
slumenn utan teir eimir, sum ikki
kunnu fáa sær undirhald til fost-
urs. So er eisini at siga um tæn-
astufólk, sum leypast burtur frá 20
bóndun utan forfadl; tey skal
eingin fōða longur enn triggjar
nætur; men um nakar fōðir tey
longur, skal hann gjalda slikt,
sum landsbók mælir um teir 25
menn, ið taka annans manns ar-
beiðsfólk.

R. 2: enn ef helldr] ella B. svari]
„fyrir“ atturatsett i B. R. 3: at
tala] vantar í B. R. 5: til] vantar
í B. R. 6: nu] en nu B. R. 7:
bu] vantar í B. fra] af B. R.
9: hann] vantar í B. nið] með
B. R. 9—10: sækri—konung] gialldi
æyri s. B. R. 12: aeinir] vantar í
B. R. 13: atvinnu] vinnu B. R. 14:
hion] þau hiun B. R. 15: bondvm]
bonda B. R. 17: enn—fōðir] æða
B. R. 19: annars] „manns“ atturat-
sett i B. menn] hvn B.

¹ Í staðin firi orðini „og so nóg-
van seyð — samt“ hevir B: og ikki
skal meira í skipa, kvørki neyt edla
seyðir, enn ettir ræltun útroknaðun
tali og so sum áður samt verður —.

8. Nu ef huskarlar bonda
hitta hval a havæ ut. oc skera
af skip farm. havi þeir av siond-
ung. enn ef þeir flytia hval at
5 landi oskorinn. havi slikt av
sem bok mælir. Nu ræka menn
hual a land upp. þeir sem æigi
eigu iorð firir ovan oe væiða.
oc biarga or flóðar mali. havi
10 af fiorðung. sua ok um tre at
somu. Enn ef menn finna næt.
e[ða] sæði e[ða] annan fenað a
havi ut. oc flytia a land. þa
skulu þeir hava af fiorðung.

15 9. Sva er oc um þa menn
er her sitia uætrsætr oc böndr
bioða hæim til sin (hve) mikil
böndr skulu taca með þeim i
forgipt a .xij. manóðum. at
20 þeir menn gevi .ccc. er ecki
hava mungat oc þo mat slikan
sem bondi. Enn sa .cccc. er
maldryckio hevir helga daga. oc
fostu daga. Enn sa .ccccc. er
25 huerdag hesir mungat.

Nú um húskadlar kjá bóna
hitta kval úti á havi og skera
skipfarm av, tá havi teir sjeynda
part av; men um teir flita kval
til lands óskornan, tá havi teir 5
slikt av, sum landsbók mælir.
Nú reka menn kval á land, menn
sum ikki eiga jorð omanfiri, veiða
og bjarga úr flóðarmáli; teir skulu
hava fjórðing burtur av. So er 10
um træ somuleiðis. Men um menn
finna neyt edla seyðir edla annað
fæ úti á havi og flita á land, tá
skulu teir hava fjórðing burtur av.

So er eisini at siga um teir 15
menn, sum her hava veturnsetu og
sum böndur bjóða heim til sín,
kyussu mikil böndur skulu taka i
gjald av teim firi tólv mánaðir.
Teir menn skulu geva tri hundrað 20
(tri stórhundrað alin í vaðmali),
sum ikki hava øl¹ og tó mat slik-
an sum bóndi. Men tann skal lata
fira hundrað, sum hevir mál-
drikkju (drekka til málitiðirnar) 25
halgar dagar og föstudagar. Men
tann skal lata fimm hundrað,
sum kvønn dag hevir øl.

R. 1: Nu ef] En B. R. 3: þeir]
vantar i B. R. 3—4: siondung]
siaundvng B. R. 4: enn—flytia] Nv
flytia þeir B. R. 7: upp] vantar i
B. R. 8: oc væiða] vantar i B. R.
10: ok] vantar i B. tre] trio B. R.
10—11: at somu—finna] vantar i B.
R. 12: fenað] „en þeir finna“ atturat-
sett i B. R. 13: a land] til landz B.
R. 13—14: þa—hava] havi B. R. 15:
er—þa] ok þeir B. R. 16: sitia] hava
B. R. 17: sin] vantar i B. mikil]
„er“ atturatsett i B. R. 19—20: at
—gevi] þeir skolv gefa B.

¹ „Mungát“ kadlast øl á hesun
stadi í seyðabrévinum. Tað orðið er
mest nitt um norskt edla heima-
briggjað øl og verður í gomlun norsku-
un málí mótselt orðinun „bjór“, id
mest er nitt um útlenskt øl (tiskt
„bier“).

10. Pat er nu þui nöst at ef
maðr skipar annars manz haga
með sað sinvm. oc vill æigi or
lata. þo at hinn mæini er hag-
5 ann a. þa skal sa er hagann a
gera fímt til. oc skal hin fyrri
hevia at Olafs uoku fyrri. oc til
Andres messo. enn ef þa er
æigi or forfalla laust þa æignazt
10 sa þriðiung i saði hans. er haga
a. aðra fímt hefr at Andres
messo. oc til fostu. enn ef þa
er æigi or forfalla laust. þa æignazt
sa .ii. luti i sauði er hag-
15 ann a. Hin .iij. fímt hefr at
fostu oc til Olafsuoku. enn ef
þa er enn æigi or. þa æignazt
sa þann sað allan er haga a.
utan þær næðsyniar banni er
20 skynsamir menn meta til for-
falla. oc sua uitu þat nagrannar
hans. Nu ef sua virdizt. at þær
næðsyniar hava til gengit. at
hann matti æigi or föra. þo at
25 hann villdi. þa skal hann hava
uerð firir sað sinn þann sem
eptir stendr i haga hins. Sva

R. 1: Pat—at] En B. R. 6: fímt]
fímtir B. fyrri] fyrsta B. R. 7:
fyrri] vantar i B. R. 8: enn—er]
er þa B. R. 12—13: enn—er] er
þa B. R. 14: sauði] sauðinum B.
R. 15: Hin] vantar i B. R. 16: oc]
„framan“ atturatssett i B. R. 16—
17: enn—enn] er þa B. R. 17: or]
„forfalla laust“ atturatssett i B. R.
18: haga] hagan B. R. 20: skyn-
samir] vantar i B. R. 21: sua]
vantar i B. nagrannar] grammar B.
R. 22—23: Nu—gengit] vantar i B.
R. 27: hins] hans B.

Tað er nú tí næst at siga frá,
at, um maður skipar annans
manns haga við seyð sinun og
vil ikki úr lata, tóat tað er hinun
at meini, ið hagan eigr, tá skal 5
tann, ið hagan eigr, gera fímt
til (seta honun vísa freist), og
skal hin firra fímtin birja á Ólav-
søku firru¹ og ganga til Andras-
messu (tann 30. november). Men 10
um seyðurin tá ikki er úr, og
einki forfadl er til, tá ognast tann,
ið hagan eigr, triðing i seyði
hansara. Onnur fímtin birjar á
Andrasmessu og gongur til fostu. 15
Men um seyðurin tá ikki er úr
og einki forfadl er til, tá ognast
tann, ið hagan eigr, tveir lutir
(tveir triðingar) í seyðinun. Hin
triðja fímtin birjar á fostu og 20
gongur til Ólavssøku. Men um
seyðurin tá ikki enn er úrtíkin,
tá ognast hann, ið hagan eigr,
tann seyð adlan, uttan slik neyð-
sinjarmál hava forðað hinun, at 25
vitugir menn vilja meta (rokna)
tey til forfadla. Og tað skulu

¹ „Ólavssøka hin firra“, til minnis
um martírdóm Ólavss kongs hins
helga, var og er enn í Føroyum hildin
á deyðadegi hans, ti 29ndu juli. Hon
kadlast nú bert „Ólavssøka“. Onnur
Ólavssøkan, „Ólavssøka hin síðari“,
sum nú ikki verður hildin meira, var
til minnis um tað, at Ólavss kongs
líkam varð upptikið úr jørðini, ført
í kirkjuna (Kristkirkju í Niðarós) og
hann sjálvur gjørdur dirheilagur edla
„helgen“ (sitt ár og fimm dagar ettr
deyða og jarðan hans). Ólavssøka hin
síðari var tann triðja august.

er oc skipat at sa einn er saðr
hagfastr i annars haga. er þar
hevir uetrar hava. oc þar lembir
um varit. Enn þar sem haga
5 mork manna liggia saman. oc
saðr gengr hvarr til moz við
annan. þa skal sa er ganga uill
til markræina. gera þeim orð
er til mozt a uið hann. oc gangi
10 baðir saman. Enn ef annar
hvarr uill æigi ganga. þa gangi
sa er stefndi hinvm i sinn haga.
enn æigi hins utan logvatta. Nu
ef hann gengr um markræin i
15 annars haga. suari slikv firir
sem hann giordi hinvm engi
orð. Enn ef æigi ero orð gior.
oc gengr þo. þa suari slikri
tortrygd sem sa vill a hendi
20 honum hava er haíma sat. oc
skada þann allan sem afgerizt
hans uppgongu a þeim degi oc
ovundar bot slika sem logbok
vattar. en konungi . ijj. arum
25 s[ilfrs]. Enn ef menn æigu hag-
lenndi saman oc styggan sað.
nv vilia sumir kyrra enn svmir

nábúgvar hans royna at víta um.
Nú um so ætlast, at tey neyðsin-
jarmál hava verið, sum gjørdu, at
hann kundi ikki fóra seyð sín
burtur, tóat hann vildi, tá skal 5
hann seta verð firi seyð sín tann,
sum ettir stendur í hins haga.
So er eisini skipað, at einans
tann seyður er hagfastur í annans
haga, ið har hevir vetrarstøðu 10
og har lembir um várið. Men
har sum hagamarkaskil manna
liggja saman og seyður gongur
til móts kvør við annan, har skal
tann, sum ganga vil til marka- 15
skjala, gera hinun orð, ið eigr
til móts við hann, og skulu teir
gangi baðir saman. Men um
annar teirra vil ikki ganga, tá
gangi hann, sum stevndi hinun, 20
í sín haga, men ikki í hins utan
lógvitni. Nú um hann gongur um
markaskjal inn í annans haga,
svari hann tá slikt firi, sum hann
gjordi hinun eingi orð. Men um 25
eingi orð eru gjörd og hann
gongur kortini, tá skal hann

R. 3–4: hevir—varit] lembir ok
þar hefir allan vettar haga B. R.
4: Enn] Nv B. R. 4–5: haga mork]
hagmerkr B. R. 5: liggia] liggr B.
R. 8: markræina] markreinar B. R.
9: a] eigv B. R. 10–11: Enn—uill]
Vil annar huar B. R. 12: hinvm]
vantar í B. R. 13: æigi] „i“ atturat-
sett í B. utan logvatta] vantar í B.
R. 14: ef—gengr] gengr han B. R.
16: hinvm] honvm B. engi] ecki B.
R. 17: Enn—ero] Nv ero æigi B. R.
25: Enn] Nv B. R. 27: nv] ok B.

æigi. þa skal sa raða er kyrra
uill. oc bôta vill sitt fæ. enn
æigi sa er spillir. firir baðvm.
ella abyrgizt sa skaðan er æigi
5 vill hæim taca þann sem a verdr
sað hans. utan nockur náðsyn
gangi til.

11. Sva hovum vær oc þa
skipan a gort. at hvalflystri þa
10 er vær kollum vagnhogg e[ða]
sua mioc rekin at ægi tækr
sallti. þa uilum vær þat gæva
þeim sem þat land a. er rækr
a. firir guðs sakir ok sakir foð-
15 ur vars oc móður. oss til friðar
oc farsældar með þeim haetti
at syna skal aðr firir .ij. vattum

R. 2—3: oc bôta—baðvm] vantar
í B. R. 4: sa] hinn B. R. 4—6:
skaðan—hans] allan þan skaða er
af verðr a sauði hins. sa er ægi vil
heim taka B. R. 6: utan] nema B.
R. 8—9: Sva—skipan] Þa skipan hofu
uer B. R. 10—12: eða sallti] vant-
ar í B. R. 13: þeim] „monnum“
atturatsett í B. a] eigu B. R. 14
—15: sakir foður—móður] salv fauðr
uars B. R. 17: firir—vattum] .ij.
skilrikvum monnum B.

svara til slika mistruarklagu, sum
hann, ið heima sat, vil gera á
hendur honun, og firi adlan tann
skaða, sum gerst av hansara upp-
gongu á tí degi, og skal hann 5
svara óvundarbót slika, sum lög-
bók váttar (vitnar), men kongi
triggjar oyrar í silvuri. Men um
menn eiga hagalendi saman og
stiggan seyð, og vilja nú summir 10
kirra, men summir ikki, tå skal
hann ráða, ið kirra vil og bœta
vil sitt fæ, men ikki tann ið
spidlir firi báðun. Edla skal tannu,
sum ikki vil heim taka, standa 15
honun til svarts firi skaðan, sum
verður á seyði hansara, utan
okkurt forfadl er til.

So høvun vær eisini ta skipan
á gjört, at tey kvalstikki, ið vær 20
kødlun „vagnhøgg“¹, edla so nógv
rikin kvalstikki, at tey taka ikki
við salti, tey viljun vær gevæ
honun, sum tað land eigrir², har
sum tey koma rikin, firi guds 25
sakir og sakir faðir vårs og móð-
ur³, oss til friðar, lukku og
framgongdar, tó so, at sína skal

¹ „vagnhøgg“, tað er: stikki, høgd
edla bitin út úr einun kvali av tí
kvali, sum kadlast „vögn“, tað er
„delphinus orca“, í donskun máli
„spekhugger“.

² honun, sum tað land eigrir] B
hevir: teimun, sum tað land eiga.

³ sakir faðir vårs og móður] B
hevir: sælu faðir vårs.

enn þær geri nockut ráð firir.
uttan varir eptirkomendr sæ at
þat sæ moti konungdominum.

12. Sua oc þær menn er
skemma góða menn i orðum
e[ða] verkum. oc hava æcki til
at bóta. oc traéstaya sua fælæysi
sino. at þær havi slika refsing
sem .xij. skynsamir menn döma
logliga til nefndir af rættaranvm.
Nu ef maðr er við staddir dæilld
manna e[ða] kaupi. oc vill hann
æigi vitni bæra logliga til stemndr.
gialldi konungi mork s[ilfrs] huer-
15 io sinni. þar til er hann bærr.

áður firi tveimun vitnismannun,
og skulu teir gera ráð harum —
uttan so er, at ettirkomrar várir
siggja, at tað er ímóti konga-
dóminun.

5

So er at tala um teir menn,
sum skemma góðar menn i orðun
edla verkun og hava einki til at
bóta og lita so á peningaloysi
sitt; teir skulu hava slika rev- 10
sing, sum tólv¹ vitugir menn
döma, lögliga til nevndir av rætt-
aranun (honun, sum skal rættinun
uppi halda; sisluemanninum)². Nú
um maður er viðstaddir traetu- 15
máli manna edla keypi, og vil
hann ikki vitni bera, lögliga til
stevndur, tá skal hann gjalda
kongi mörk í silvuri á kvørjun
sinni, til hann ber vitni³.

20

R. 1: nockut] vanlar í B. R. 3:
sæ] er nockot B. R. 4: oc þær]
vin] þa B. R. 6—7: oc—bóta] vant-
ar í B. R. 8: at—havi] þeir skulu
haua B. R. 9: .xij.] vantar í B.
R. 9—10: döma—rættaranvm] meta
ok fara í myrka stofy, ok sitia þar
sua lengi sem mal er hart til. ok se
siðan breit a bak þeim er þeir fara
þadan. þui at hertugin vil æigi at
þeir seu refsingar lausir er þat gera
bæðe karlmen ok sua konr B. R.
11: Nu ef] En B. R. 12: kaupi]
kaup B. R. 13: stemndr] nefndr
B. R. 15: bærr] Her er attursett
í B: „Nv ef men verða hia stadir
kaupum manna eða einv hueriu þui
sem men skilr a. ok niga siðan eptir
aðrum huarvm. þa skulv þeir æigi
uitni bera þo at þeir seu nefdir til.
vttan engir faist aðrir valenkunnir ok
skilrikri.“ I A eru hesi latínsku orð
skrivaði atturat í endanun: „Et ego
Ako domini ducis Norwegie cancellarius s.. cripsi manu
propria hic in fine (tað er: Og eg Áki,
kanslari Noregs harra hertuga, havi
skrivað undir við mínar egnu hond
her í endanun).“

¹ „tólv“ er burturúlatið í B.

² Í staðin firi orðini „döma—rætt-
aranun“ hevir B: skila til, og (skulu
teir) fara í mirkastovu og sita har so
leingi, sum sakarmál (tað ið teir hava
forbrotið seg) er hart til, og siðan
skal vera breitt á bak teimum (siðan
skulu teir vera bardir á bak edla
flongdir), tá ið teir fara haðani, tát
hertugin vil ikki, at teir skulu sleppa
undan revsing, ið slikt gera, bæði
menn og so kvinnur.

³ Herettir í B: Nú um menn verða
kjástaddir keypun manna edla nökrun
sískun, sum skilur menn sundur, og
níga(!) teir siðan ettir øðrun partinun,
tá skulu teir ikki bera vitni, tóat teir
eru til nevndir, uttan eingir aðrir fáast,
ið leysir eru frá báðum þortun („óvild-
armenn“) og „skilrikari“(!). — Ríkis-
kanslarin hevir skrivað atturat í endanun
í A: Et ego Ako domini ducis
Norwegie cancellarius s.. cripsi manu
propria hic in fine (tað er: Og eg Áki,
kanslari Noregs harra hertuga, havi
skrivað undir við mínar egnu hond
her í endanun).

2*

Røðin, ið skipanargreinirnar standa í, kvør attaná aðra er óðrvísi í handskrifti B enn í handskrifti A, sum prentað er ettir. Niðri undir og á næstu blaðsíðun er greitt frá, kvussu greinirnar í B svara til greinirnar í A. Ivirskriftir eru til adlar greinir í B utan til tvær.

1.

Eingin ivirskrift er til hesa greinina. Tann ivirskrift, ið omanfiri stendur — sí s. 5 undir tekstini -- er til adla lögskipanina.

Sva hofu uer ok spurt um oveniv þa — suare fyrir sem han atti æcki í. (grein 4 í A).

2.

Vm haga gongr ok kensl¹.

En maðr gengr í haglendi annars mans — ok sev þeir ollvm iamheimolir. (gr. 1 í A. Inngangsorðini eru burturúrlatin í B).

3.

Ef sauðr gengi í annars haga ok ofan re(k)str.

Nv liggia haglendi saman vttan garðz — en sa engu sekr er mismarkar í samret. (Firri partur av gr. 5 í A).

4.

Vm kyrring.

Nv eigu men margir sauð saman — ok kyrri þan sauð sin sem eptir er í þeim haga. (Miðjan av gr. 5 í A).

5.

Vm sauða.

Nv ganga men eingongr í haga — þa er han þiofr at. (Endin av gr. 5 í A).

6.

Vm sauð bita ok iskipan.

En ef men leiða hunda þa í haga — vttan sealf sins. ella suare firir eptir laugum. (gr. 6 í A).

¹ kensl = umkennan, sakana, klagan.

7.

Vm fimbir.

En ef maðr skipar annars manz haga — er þar lembir ok þar hefir allan vettar haga. (Firsti partur av gr. 10 í A).

8.

(uttan ivirskrift).

Nv þar sem hag merkr manna liggr saman — ok ofundar bot slika sem lohbok uattar. en konungi .ij. aura silfrs. (Miðjan av gr. 10 í A).

9.

Vm kyring.

Nv ef men eigu haglendi saman — nema nockor nauðsyn gangi til. (Siðsti partur av gr. 10 í A).

10.

Vm landskyld.

En maðr sitr a iorðu manz — bæti þeim sem akr atti æptir domi kornspel en konungi .ij. aura s[ilfrs]. (gr. 2 í A).

11.

Vm husbeðr¹.

Sva er vm þa men er rekast a hendr monnum — er þat gera bæðe karlmen ok sua konr. (gr. 3 og firri partur av gr. 12 í A, tó við uppískoyting í B).

12.

Vm vitnist burð.

En maðr er stadðr við deild manna — vttan engir faist aðrir valenkunnir ok skilrikri. (Endin av gr. 12 í A; uppískoytt er í B).

¹ „husbeðr“ má vera misskrivað firi „husbendr“ = „husbændr“ (húsböndur). Eisini niðri í sjálvari greinini stendur „husbeðr“ firi „husbendr“ í B.

13.

Vm forgipt¹.

Sva ok þeir men sem her haua vetur setur — en sa
fimhundrat er huern dag hefir mungat. (gr. 9 í A).

14.

Vm bunað.

Sva er ok vm þa men er þegar legiast í kott — vm þa
men er taka annars mans uinny hvn. (gr. 7 í A).

15.

Vm hualfund.

En huskarlar bonda hitta hual — ok flytia til landz havi
af feorðung. (gr. 8 í A).

16.

Vm haf rekstvr.

Þa skipan hofu uer a gort — at þat er nockot moti
konungdominum. (gr. 11 í A).

¹ forgipt = gjald, kvat ið goldið edla rindað yerður annaðkvört
firi gjört arbeiði edla-firi undirhald av fólk.

II.

*Rættarbót Magnusar kongs
Hákunarsonar firi Føroyar.
Givin i Túnsergi á vári ár
1273.*

- 5 Prentað ettir uppskrift (avskrift) í pappírshandskrifti 316 folio í tí arnamagnænska handskriftsavninun í Keypmannahavn. Eingin vissa er tó firi fudlgildi í hesun brævi, at tað skuldi verið í sannroynd gjört av Magnusi kongi, so sum í brævinun sigst. Navnið á tí kanslaranun, ið skal hava sett innsigli undir (Áki), er falskt; her skuldi staðið porir (Tóri).
- 10 15 Avskriftin, ið prentað er ettir her, A, er samanhildin við abra avskrift av brævinun, B, í sama pappírshandskrifti og frá somu tið (um 1600). Tað, sum í B britur av frá A, er sett her niðri undir tekstini.
- 20

Magnus met Guds Miskun Noriges Konunger son Hakonar kongs sender ollum guds wynum y Pherium Q G ok sina.

- 25 Gudz miskun ok sua lydniær vær hafum her sem y odrum stodum meint*) vm wart ricki af worum tegnum, þha hefuir oss att hugleyka**) vm naudsyniar 30 wara þegna oc af þhui vilium vær att allir menn withi at

*) meint] meyntt B. Misskriving firi „reynit“.

**) hugleyka] man standa firi „hugleiða“.

*Rættarbót Magnusar kongs
Hákunarsonar (Magnus Lagabötara) firi Føroyar.*

Útlegging í føroyskun málí. Av tí at eingin vissa er firi brævsins fudlgildi — undirskriftin er fólsk — er tað prentað her attaná „seyðabrævið“, tóat tað ettir árstalinun skuldi staðið fremri.

Magnus við guds miskunn No- 10
regs kongur, son Hákonar kongs,
sendir ódlun guds vinun í Før-
oyun kvøðu guds og sina.

Firi guds miskunn og so ta
lidni, ið vær høvun her sum i øðrun 15
støðun roynt um vårt ríki av
várun tegnun (teim ið okkun líða),
tá høvir tað osun at hugsa um
neyðsinjamál tegna våra, og tí
viljun vær, at adlir menu skulu 20

R. 22: Guds] B. Gutts A. miskun]
B. myskund A. R. 23: Noriges] A.
Norgis B. konunger] konger B.
Hakonar] B. Hackonar A. R. 25:
Pherium] Feryum B. R. 29: hefuir]
hefir B. R. 31: þegna] þegna B.

wer hofum iattat ydr ok stadfest med bön ydr ok alra hinna besto manna radi, att her skulum ganga slick log sem genger vñ
5 oll Gulatings log, vthann Bunadar Boleker skall standa efter thui sem sialf ydar bok watter adr. Eigi wilium vær att syslu madr hefur fleiri lensmenn end
10 ij. Thessar Rettar bott wilium vær gefa ydr oss ok waru foreldrj til salu hialpar at hueruetna sem sektir kunna till at falla, þha skall af Sakarøyri ij
15 luttir nider falla, En þrediunger af thi bokin akueder vppi wera. Phat hafum vær ok lofat ydr, at þhueir*) skib theim**) sem ydr ero hemptast, skulu ganga mill-
20 um Norigs ok Pheröyar. Sua

*) þhueir] A. þhuer B. Misskrivað; frii „tvau?“

**) theim] A. þhem B. Misskrivað; frii „þau“.

R. 1: ydr] ydur B. R. 2: ydr] ydur B. R. 3: besto] besta B. skulum] so eisini i B. R. 4: slick] slig B. log] B. logh A. R. 7: thui] B. thi A. R. 8: att] B. adt A. R. 9: madr] mander B. fleiri] B. fleiri A. end] B. endt A. R. 11: gefa] B. gefua A. ydr] „oc“ atturatsett i A. R. 12: foreldri] foreldri B. til] thill B. at] B. att A. R. 12–13: hueruetna] B. hueruitna A. R. 13: sem] vantar i B. till] þhill B. at] B. att A. R. 15: luttir] B. luther A. En] End B. þrediunger] B. tridiung A. R. 17: lofat] B. lofuat A. R. 18: skib] schib B. ydr] ydur B. R. 19: skulu] skullu B. R. 20: Pheröyar] Fheryiar B. Sua] B. Sso A.

vita, at vær høvun játtað tikkun staðfest ettir bøn tikkara og ettir ráði av ødlum teim bestu monnun, at her skulu ganga slikar lógor, sum ganga um alt Gulatings samlagið, utan tað at búnaðarbólkurin (løgbólkurin um landbúnað) skal standa ettir tí, sum bók (løgbók) tikkara sjálvs áður vitnar. Ikki viljun vær, at sislumaður¹ skal 10 hava fleiri umboðsmenn² enn tveir. Hesa rættarbót viljun vær geva tikkun, osun og forfedrun várur til sáluhjálpar, at, kvar ið sektir kunnu til faðla, har skulu av 15 sakaroyri (sektun) tveir lutir (triðingar) niður fadla, men ein triðingur av tí, sum bókin til skilar, skal uppi standa. Tað høvun vær eisini lovað tikkun, at (tvey)t) 20

¹ Sislumaður, tað er her: kongsins umboðsmaður. Seinni varð Føroya sislumaður kadlaður „futi“.

² Sislumansins umboðsmenn eru í rættarbótaruppskriftunun kadlaðir „lensmenn“. Seinni voru teir kadlaðir sislumenn, tāið kongsins umboðsmaður edla sislumaður fekk fútanavnið.

er oss ok sagt at' þeir se
margir menn her er sik wilia
thil thes at liuga vth peninga
mannu ok se, Oe af thet vær
5 wilium at allir menn withi at
huer sem at þuwerder kunner
at hand seger that manna*) er
han fer ey med witnum a han
profuat, þha withi sanlega at
10 han skall sliko fyri suara sem
hin etti er**) han thaka ef han
werder sanner att. Var thetta
bref giort y Tunsbergi a attenda
are rikis vars. herra Aki Cantze-
15 ler Indsigledi en Boduar klerker
ritade.

*) manna] misskrivað firi „manni“.

**) er] Misskriving. Eigir at
vera „á“.

skip tey, sum tikkun eru bentast,
skulu ganga midlun Noregs og
Føroya. So er oss eisini sagt,
at her eru mangir menn, sum
fåast við at ljúgva peningar og 5
fæ undan monnun, og av tí at
vær viljun, at adlir menn skulu
vita, at kvør sum verður funnin
sekur i tí, at hann sigir manni
slikt (edla slíkt um mann), sum 10
hann ikki fær prógvað á hann
við vitnun, hann skal samliga
vita, at hann skal slíkt til svara
(gjalda), sum hin átti á hann at
taka, um hann verður funnin 15
sekur. Var hetta bræv gjört i
Túnbergi á áttunda ári av harra-
dømi várun¹. Harri Áki kanslari
setti innsigli firi, men Bœvar
klerkur skrivaði.

20

R. 1: sagt] B. sakt A. at] B. att
A. þeir] þher B. R. 2: margir]
margar B. sik] B. seg A. R. 3:
thil thes] þill phes B. at] B. att A.
peninga] B. peningha A. R. 4:
thet] þhet B. R. 5: at] B. att A.
R. 6: at þhui] B. att þhi A. kunner]
B. kunder A. R. 7: at] B. ad A.
seger] B; vantar i A. that] tat B.
R. 9: sanlega] B. sanlegha A. R. 10:
fyri] B. fyrar A. R. 11: etti] B.
ethi A. thaka] A. þhaka B. R.
12: sanner] B. sannar A. att] adt B.
Var] B. War A. thetta] þhetta B.
R. 13: Tunsbergi] Thunsberg B.
attenda] ottende B. R. 14: are] B.
aare A. vars] B. wars A. Aki]
Acki B. R. 14—15: Cantzeler]
Candzeler B. R. 15: Indsigledi] B.
Indsigldi A. en] B. endt A.

¹ Magnus kongur var í Túnbergi
adlan veturin 1272—73; hann fór
haðan í mars mánaði 1273. Lög-
skipanin skuldi tá verið gjord henda
sama vetur.

Í A er eingin greinaskiljan gjörd. B skilur rættarbótina í hesar greinir:

1. Gudz miskun — watter adr (s. 24 r. 8).
 2. Eigi wilium wer — end ij (s. 24 r. 10).
 3. Thessar Rettar bott — vppi wera (s. 24 r. 16).
 4. Phat hafum wær — ok Fheryiar (s. 24 r. 20).
 5. Sua er oss — sanner adt (s. 25 r. 12).
-

III.

Skipan um tingfarartodl nevndarmanna í Føroyun.

Skrivað atturat seinni, í Gota-skift, nakad um ár 1400, á einari opnari blaðsiðu í skinnbók nr. 33 (C 20) kv. i Stockholm, teirri somu, sum tann elsta uppskriftin av „seyða-brævinun“ stendur i.

Sua var skipat a logþingi at huer nefndar maðr j sudræy skal taka. j þing fara toll .xx. alner firir sunnan manna skard en firir norðan .xv. alner. Item. vr skuføy skal taka .xij. alner. Item. j sandæy skal taka nefndar maðr x alner huer. Item. j mykinessi skal taka. huer nefndar maðr .xv. alner. Item. j vagum skal huer nefndar maðr taka firir vtan vatn .xii. alner en j austr vaghum .x. alner. j koltri .viii. alner. j huigu vik z ves mana hofn huer nefdar maðr .viii. alner. z .viii. vr sagx hofn¹ nefndar maðr. Item (j)

Skipan um tingfarartodl nevndarmanna í Føroyun (tað ið útreiddast skal til nevndarmenn-inar firi lögtingsferðir teirra).

So var skipað á lögtingi, at kvør nevndarmaður¹ í Suðuroy skal taka í tingfarartodl tjúgu alin (í vaðmali) firi sunnan Mannaskarð, men firi norðan (Mannaskarð) fimtan alin. „Item“ (á slikein hátt) úr Skúgvoy skal taka tólv alin. I Sandoy skal kvør nevndarmaður taka tigju alin. Í Mikjunesi skal kvør nevndarmaður taka fimtan alin. Í Vágun skal kvør nevndarmaður taka firi utan vatn² tólv alin, men í Eysturvágun³ tigju alin. Í Koltri átta alin. Í Kvívik og Vestmanna (skal) kvør nevndarmaður (taka) átta alin, og átta

¹ „sagx hofn“. gx i „sagx“ standa skrivaði samanflættað.

¹ Nevndarmenninir voru fólk eins útsendingar, ið fara skuldu til lögtingið á kvørjun ári. Teir útnevndu so attur ettir gomlun norskun lógun „løgrættuna“ (løgrættumenninir). — Løgrættumenninir (ettir norskari landslógl triggjar tilvtir edla 36) voru tóftast úttiknir midlun nevndarmenninir.

² vestanfiri Sørvágsvatn.

³ i Eysturvágun, tað er: i Vágun eystanfiri Sørvágsvatn.

kollafirði z ragtanga z norsæy
skal huer nefdar maðr taka .v.
alner. Item j funningi skal nef-
dar maðr taka .xii. alner. Item.
öndar firði z fugla firði z gott-
unum badum skal huer nefdar
maðr taka .x. alner. Item j
nordræygium firir nordan fiall
skal huer nefndar maðr taka
.xv. alner. en fir sunnan fiall
.xij. alner¹.

(alin) úr Saxhøvu nevndarmaður.
Í Kodlafirði og Raktanga og Nóls-
oy skal kvør nevndarmaður taka
fimm alin. Í Oyndarfirði og Fugla-
firði og Götunun báðun skal kvør
nevndarmaður taka tiggju alin.
Í Norðuroyggjun firi norðan fjadl¹
skal kvør nevndarmaður taka
fimtan alin, men firi sunnan
fjadl¹ tólv alin.

¹ Tað, sum stendur prentað her við
skráun bókstovun, er útfidling
av orðun, har sum stitt er um tey i
skinnbókini og stittingartekin stend-
ur oman ivir t. d.: hu' firi „huer“,
m' firi „maðr“ (i tveimun stóðun er
hetta orðið skrivað heilt út), al' firi
„alnir“, sk' firi „skal“ (sumstaðni
skrivað heilt út), f' edla „fir“ =
firir, māna firi „manna“, nefdar firi
„nefndar“, fungi firi „funningi“, Itē
firi „Item“, vagū firi „vagum“, badū
firi „badum“ (báðun).

¹ Norðuroyggjarnar eru her skiftar
í tveir partar „firi norðan fjadl“ og
„firi sunnan fjadl“. Henda skifting
er nú nærum burturoldað (tað sigst
at vera tikið til hennara enn í Norð-
uroyggjun). Við „fjadl“ man í hesun
braevi meinast fjadlariggurin, sum
gongur norður eftir Borðoynni og
endar norðast í Múlanun. Annar
parturin liggur tá i norður og eystur,
annar í suður og vestur frá hesun
markaskili. Nú á døgun er oftast
ein onnur skifting av Norðuroyggjun-
un nift, sum í nakran máta kann
svara til ta gomlu; tað er: „eystan-
firi Múlan“ og „vestanfiri Múlan“ (sí
„Reglement for Grindefangsten paa
Faerøerne“ av 5. febr. 1872, i Bang
og Bærentsen, Færøsk Lovsamling I,
s. 202).

B.

Skjalsbrøv

1399—1479.

Stittingin AM merkir tað arnamagnænska handskriftsavnin i universitetsbókasavninun í Keypmannahavn. — „fase.“ stendur firi „fascikel (latín: fasciculus)“, ið merkir „ein kippa“ edla „eitt bundi“, her nitt i tidning „minni brævasavnsdeild“.

Í tifingunum av hesun fodnbrøvun er tann eldgamli feroyski munur gjørdur midlun „vit“ og „vær“, so at „vit“ er nitt um tveir, „vær“ um fleiri enn tveir, á sama hátt sum í tí norrøna fodnmálinun munur er gjørdur midlun „vit“ og „vér“ (í fodnbrøvnum stendur summar tifdir „met“ edla „mett“ firi „vit“ og „mer“ firi „ver“, kvar ið orðið framman undan hevir edla skuldi haft m i endanun; t.d.: „woru mer“ firi „vórum vér“). — Somuleiðis er munur gjørdur midlun „okkun“ (tveir) og „oss, osun“ (fleiri).

I.

Greipur Ívarsson av Hattabergi, síslumaður (kongsins umboðsmáður) i Føroyun, kunnger, at hann hevir keypt av frænda sínum, Geyta Eirikssoni í Noregi, eitt skip firi tvey hundrað merkur (í peningi) og fíra og tjúgu „pakkar“ av feroyskun vaðmali, sum hann skal útreiða tað firsta ið skip fer úr Føroyun, og setur í veður harfiri sínar ognir í Hattabergi og í Heysun í Noregi. So gevur hann honun sín rætt til garðarnar Aga, Jástaðir og Keraland í Noregi og setur sína ogn í Føroyun og sín ognarrætt í Hellandi í veður.

Skinnbræv AM. fasc. 24, nr. 20 (norsk brævadeild).

Á baksiðuni á brævinun stendur skrivað: bref um Greip. Av brævsins niggju innsiglun eru tvey (nr. 1 og nr. 6) burtur. Hini hanga enn við, fest í skinnreimun.

12. mai 1399.

i Skíðu¹ (i Noregi).

Upphavstekst.

Pat kænnistæk Greiper Ifuars-son med þæsso mino opnu brefui ath ek hefuir kóypt af hæidhar-læghom riddara ok minom kæra frændha hærra Gauta Æirekxsyni æitt skip sæm ek vil sigla til Færeysia med gudz hialp firir tw hvndradha marka, tua hvdhir firir huaría mark ok tyttogho pakka med færeyskt vadmal, skal æk þessa skuldh vpp luka j Bergvin æk edha minir ærfvingiar adher-nemfudom herra Gauta edha hans

Niføroysk tíðing.

Tað viðgangi eg, Greipur Ívars-son, við hiesun mínum opna brævi, at eg havi keypt av ærligun riddara og minum kæra frænda, harra Geyta Eirikssoni, eitt skip, sum eg vil sigla til Føroya við guds hjálp firi tvey hundrað merkur í peningi, tvær húðir firi kvørja mørk, og fíra og tjúgu pakkar² av feroyskun vaðmali. Skal eg hesa skuld út reiða í Bergen, eg edla minir arvingar, til áðurnevndan harra Geyta edla

¹ nú kadlað „Skien“.

² Ein „pakki“ av vaðmali hevir verið vís rúgva edla vekt. Ikki kann nú gjöldla frágreiðast, kvussu mikið tað hevir verið.

erfvingiom ok vmbodsmannæ vttan allt hinder ok motimæli fysta gudh gifuer mek ædha mitt godz af Færeymot ath koma, hefuir ek ok¹ Greiper Hluarsson sætt optnemfndom herra Guta Æireksyni til pannt ok vedh fyrir frysaghd tw hundradh mark ok tyttogho pakka ok fiora pakka færeyskt vadhma, þessar anemfndar iardhir fivghur mannzverk j Hattabergi sær ligger j Skala kirkju sokn a Svnnhordalandi, ok þrív mannzverk j Havsom ok halft attandha mamata² bool sær ligger j Kündzarvikar sokn j Hardangri med allum lvtum ok lunnindom sær til þessara iardha liggia ædha lægit hefuir fra fornu ok nyio j sua mata at landskylldin af iordonom skal einkti af sla j peningana. Sierdeilis hefuir ek Greiper vnnt herra Guta allan þann rett sær ek hefuir til Agha ok Jastadhæ sær liggia i Vllinsvanghs sokn j Hardangri ok allan þan rett (sær)³ ek hefuir til Keralandh

hansara arvingar uttan alt hindur og mótimæli, tað firsta ið gud gevur, at eg edla mitt leysagóðs kann koma úr Føroyum. Havi eg (og) Greipur Ívarsson sett oftnevndun harra, Geyta Eiriksoni, í pant og veður firi firnevndar tvey hundrað merkur og fíra og tjúgu pakkar av føroyskun vaðmali tær jarðir, ið her standa nevndar: fíra „mannsverk“¹ í Hattabergi, sum liggur í Skála kirkjusókn á Sunnhordalandi, og trí „mannsverk“ í Heysun og hálvtt áttunda „mánaðarmatarból“², sum liggur í Kinsarvikar sókn í Harðangri við ødlun lutun og lunnindum, sum liggja edla hava ligið til hesar jarðir av fodnun og niggjun — á tann hátt, at landskuldin (leigan) av jørðunun skal einki sláa av í peningunun. Helst havi eg, Greipur, unnt harra Geyta adlan tann rætt, sum eg havi til Aga og Jástaðir, sum liggja í Udlinsvangs sókn í Harðangri, og adlan tann rætt, sum eg havi til Keralands,

¹ „ok“ er skrivað atturat omanfiri regluna.

² „mamata“ uttan stittingartekin. Skal vera „manadarmata“.

³ Her er hol í skinnblaðinun.

¹ Eitt „mannsverk“ er her so mikjöld av jørð, sum tað er eins manns fóri at dirka og rókta.

² *mánaðarmatarból*: jarðarbrúk, sum útreitt verður av í árliga leigu ein „mánaðarmatur“, tað er: vis mongd av matarvistun, helst av smøri og mjøli (eginliga: so mikjöld av mati, sum nitist firi ein mánað). Nakað tað sama sum „mánaðarmatarból“ er „leypaból“, ið nevnist í brevi II2 um Húsavíkar góðs.

sæm ligger j Skala kirkju sokn oc aullu iamfllu sæm ek sialfuer . . (med)¹ allom þeim retti ok soknom sæm fullom æighanda ok odalsmannæ bær ath hafua, kann min med ath missa fyr æn þessær pæningar æro loknir þa skal optnemfndur herra Gauti Æirekx son æigha allar þæssar fyrnemfndar iardhir til aefvirdhlægrar² æighu hann ok hans erfvingiar til odhals ok odhalslausnar ok allz rettar sæm mek bær til optnemfndra iardha, Hattaberg, Hausar, Agha, Jastadhi ok Kæralandhi. Sua skal hann ok fylgia allu þy godhzi sæm ek æ j Færeiom ok allu þy godhzi sæm æk kann ath æignast j Hiatalandi ef ek fyr af geingher æn optnemfndir pæningar æro loknir til þann dagh aer minir³ aefvininghiar loysa þat after firir tw hundradha mark ok tyttogho pakka vadhmai ok fiora pakka, ok landskyldirnar ekki af at sla. Ok til sanynda ok meiræ stadfestu her vm þa setto þæssir godhir mænn sin incigli med mino incigli sæm hia varo þesso okkru kaupi ia ok handarbandhi aer sua æita, Harallder Hakonsson logmadher i Skidho syslo, Hinci Jvter, Gymnvlfuer Audha

sum liggur i Skála kirkjusókn, alt javnfult sum eg sjálvur . . við ødlun ti rætti og teim sóknun (søksmálun), sum fudlur eigandi og óðalsmaður eigir at hava. Kann eg koma at fadla frá, áðrenn hesir pæningar eru útreiddir, tá skal oftnevndur harri Geyti Eiriksson eiga adlar hesar firnevndu jarðir til æviniligar eigu, hann og hans arvingar, til óðals og óðalsloysingar og adlan rætt, sum eg havi til oftnevndar jarðir: Hattaberg, Heysar, Aga, Jästaðir og Keraland. So skal eisini alt tað góðs, sum eg eigi i Føroyun, og alt tað góðs, sum eg kann ognast i Hetlandi, vera hansara, um eg fadli frá, áðrenn oftnevndir pæningar eru útreiddir, til tann dag ið míni arvingar loysa tað attur firi tvey hundrað merkur og fíra og tjúgu pakkar av vaðmali, og landskuldirnar (leigurnar) ikki av at sláa. Og til sanns og meiri staðfestu herum tá settu hesir góðu menu, ið vóru kjá, tá ið vit gjørdu hetta okkara sáttarkeyp, teirra innsigli saman við mínum innsigli, við ja og handarbandi, teir menu ið so eita: Haraldur Hákunarson, lögmaður í Skíðu síslu, Hinzi (Henze) jútur, Gunn-

¹ Her er hol í skinnblaðinum.

² eigrir at vera „æfvindhlægrar“.

³ Í brævinum stendur so: „ær minir er minir“ (tvær reisur upp í saman).

son, Svein Vighlæksson, Olaf Olafsson, Herbrander Kætvlsson, Holmer Siyghurdhar son, lagh-rettu mænn j sama stadh, ok Gvndlauger Gvdhvndz son firir þetta bref ær giort var j kirk-ivnæ j Skidho by manadaghinn næst firir Halluardz messo a tivndha ari rikis vars vyrdolaegx herra Æirekx med guds naadh Noregx Svya Dana ok Gota konunghs ok hertoghi ifuer Pomerin.

olvur Eyðason, Svein Vígleiksson, Ólavur Ólavsson, Herbrandur Ketilsson (Ketjulsson), Hólmur Sjúrðarson, lögraettumenn í sama stað, og Gunnleygur Gudmundarson, (settu teirra innsigli) firi hetta bræv, ið gjört var í kirkjuni í Skíðu bí mánadagin næst firi Halvarðsøku á tí tiggjunda ári, ið hin virðuligi harri vår, Eirikur, ráddi, við guds náði Noregs, Svía, Dana og Gota kongur og hertugi ivir Pommern.

*Ein skrivaður lítil skinnlepi er lagdur kjá Greips her
beint framanfiri prentaða brævi. Á hesun seðili gongur Greipur
við, at hann hevir fingið eitt skipsakker og ein skipskábil av Geyta.
Seðlin stendur prentaður her niðri undir vinstrumegin. Hann er
gjördur 14. maí (Halvarðsøkuaftan) 1399 í Gimsoy (tætt við Skíðu).*

Sua kænnist aek ok optnemfunder Greiper Ifvars son ath aek hefvir vppborit af þrattnemfandom herra Gauta Æirekx syni æitt akkeri sæm vegher tolflinspunnd¹ ok æinn kabil sæm veger sæxtan linspunnd¹ ok þetta ær aek honom síærdeilis skyldugher vttan þau tw hundrad mark ok tyttugo pakka ok fiora pakka sæm j brefuit stænder er sæm þænna cædula ær vidh

Tað viðgangi eg (og) oftnevndi Greipur Ívarsson, at eg havi uppborið av oftnevndun harra Geyta Eirikssoní eitt akker, sum vigar tólv lispund, og ein kábil (eitt skipstog), sum vigar sekstan lispund, og hetta eri eg honum einsærис skildugur umfram tær tvey hundrað merkur og teir fira og tjúgu pakkar, sum stendur um i brævinum, sum hesin seðil (skinnlepi) er við-

¹ Soleiðis finnst ofta orðið „lispund“ skrivað í gomlum brövun: við „lins-“ í staðin firi „lis-“.

fæst ær giort war j Gimsøy Halluardz messo æftan a þy ari sœm fyr sægir j brefuino vndir mino inciglæ.

festur, ið skrivaður var í Gimsøy Halvarðsøkuaftan á ti ári, sum fírr er nevnt í brævinun undir mínum innsigli.

Kjá hesun báðun frammanundan prentaðu brøvun, gjørdun av Greipi síslumanni Ívarssoni, hevir Árni Magnusson, hin íslenski handskriftsammlarin og fodnbrævasammlarin, lagt tveir pappírslepar. Á øðrun lepanun hevir hann skrivað: „Man eigi þessi Greipr hafa haft einhver ræd¹ i Færeylum? Mig minner hann nefnist in Annalibus Islandicis.“ Á hinun lepanun stendur: Greipr Syslumadr í Færeylum in Annalibus Flateyensibus ad ann. 1388. — So er. Í teim íslensku Flatoyyggjar-„annálun“ (ársbókun) stendur midlun onnur tíðindi, ið hend eru í árinun 1388, hetta petti skrivað um Føroyar: „...huarf Gudmundr Ormsson² i Færeylum um nátt med vndarligum hætti. tok Greipr syslumadr þar slika peninga sem Gudmundr hafdi att ok kalladi kongs gozs eftir orskurdi sakir þungra sakargifta...“ Í føroyeskari tíðing: Kvarv Gudmundur² Ormsson í Føroyun um nátt á undarligan hátt. Tók Greipur, síslumaður har, tað góðs, sum Gudmundur hevði átt, og kadlaði kongsgóðs ettr dómi, av tí at tungar klagur ogakanir voru firi hond.

¹ ræd.

² Hesin Gudmundur var sonur Orms lögmanns Snorrasonar í Íslandi og hevði dripið mann har norðuri og rænt. Hann fór av landi (til Noregs) 1386 og kom síðan til Foroya, kvar ið hann „kvarv“ (varð dripin, sum ætlast kann). Likindi eru, at Greipur síslumaður hevir beint firi honun (si firi meira herum „Jón Sigurðsson, Lögsögumanna tal og lögmauna á Íslandi“ í „Safn til sögu Íslands“ II).

II.

Brøv um Húsavíkar góðs og arvafæ ettir Guðruna Sjúrðardóttur.

1403—1407.

Ødl i „transskriftabrévi“ edla vitnisfostun avskriftarbrævi av 3. juli 1407
— si nr. 7 attanfiri.

Skinnbræv AM. fasc. 100, nr. 1a (norsk brævadeild).

Seks innsigli hava verið undir; fira eru ettir. Firsta og fjórða innsiglið
eru burtur.

1.

*Ketil Kristiansson, Andrias Sumarlidason og Ari Albrikts-
son kunngera og vitna, at dómur var upp sagdur um Húsavíkar
góðs, at tað var avdømt Magnusi Erlingssoni, og at Magnus gav
Tróndi Dagfinnssonum adla tiltølu um tað nevnda góðs.*

22. august 1403.

Tórshavn (Havn).

Ollum monnum þeim sem þetta
bref se ædr heyra senda Ketill
Kristiansson Andres Sumarlida-
son Ari Albriktsen Q. G. ok sina
kunnigt giorandi at þar woru
mer j bia ok hæyrdum a at þa
er domr var wpp sagdr um Husa-
viks gods ok þat war af dæmt
Magnusi Erlingssyni eftir þui
saem doms bref þar um giordt
wattar þa spurdi Prondr Dag-
finsson adr nefndan Magnus en
han hafdi nokuat mæira prof edr
wisti von a en adur nefndr Mag-
nus sagdist ekki meira prof til
hafua ok ei vita en fyr nefndr
Prondr spurdi opt nefndan Mag-
nus en han sa nokuæria sina

Ødlun teim monnum, sum hetta
bræv siggja edla hoyra, senda
Ketil Kristiansson, Andrias Su-
marlidason (Summaldason) og Ari
Albriktsen kvøðu guds og sína,
kunnigt gerandi, at har vórun
vær kjá og hoyrdun á, at, tá ið
dómur var upp sagdur um Húsa-
vikar góðs og tað var avdømt
Magnusi Erlingssoni ettir tí, sum
dóms braev harum gjört vitnar,
tá spurdi Tróndur Dagfinnsson
áðurneyndan Magnus, um hann
hevði nakað meira prógv edla
visti sær vón um tað, men áður-
neyndi Magnus segði seg ikki
hava meira prógv og ikki vita
sær (vón um meira), men firr-

forseman j þi wmbodi sem han hafdi af Erlend Philipussyni ok Magnus Erlingssyni en nefndr Magnus huast hana einga wita ok gaf oppt nefndum Þrond all-unghis huitan ok lidugugan¹ vm fyr sakt wmbod bodi af sinum wegnat² ok Erlends helldr gaf han oppt nefndum Þrond alla þa til tolu ok akeru sem a fyr sagdu Husauiks godsi kunne werda hanum ok hans erfuingium fyr sina armædi ok goduili er han þottist af hanum finna ollu til tiknu en eingu wnda skilldu ok til sannenda her vm settu mer fyr nefndir menn war insigli med Magnus jnsigli fyr þetta bref er giordt var j Þors-hafn myduiku daghin nesta fyr Bartoltola meij³ anno domini m° ed° tersio.

nevndi Tróndur spundi oftnevndan Magnus, um hann sá nakra sina forsøman i tí umboði, sum hann hevði av Edlindi Filippussoni og Magnusi Erlingssoni, men hin nevndi Magnus sagði seg ikki vita nakra (forsøman hans) og gav oftnevndan Trónd í adlan máta kvitan og liðugan (frían) um firrsagda umboð bæði av sinun vegna og Edlinds, heldur gav hann oftnevdun Tróndi adla ta tiltolu og ákærur (klagu, attolu), sum á firrsagdun Húsa-víkar góðsi kundi koma at vera, honun og arvingun hansara, firi hansara ómak og ta góðvild, sum hann tóktist finna av honun, alt tiltikið og einki undanskilt, og til sanns herum settun vær firrnevndir menn vár innsigli við Magnusar innsigli firi hetta bræv, ið gjört var í Tórshavn (Havn) miðvikudagin næsta firi Bartols-øku¹ í tí harrans ári 1403.

¹ misskrivað firi „liðugan“.

² eigr at vera „wagna“, tað er: vegna.

³ „Bartoltola meij“ misskrivað firi „Bartolomei“ (Bartholomæi), tað er Bartolmessá edla Bartolsøka: tann 24. august.

¹ Bartolsøka (Bartolmessá) er tann 24. august.

2.

Sjúrður Birgisson og Dagfinnur Nikulasson kunnager og vitnifesta vitnisburð Ingiridar Oyvindardóttur um ogn og leysaſæ Guðrunar Sjúrðardóttur í Húsavík, konu Arnbjadnar Gudleikssonar sæla.

7. september 1403.

á Viðareiði.

Allum monnum þeim sem þetta href sæa edur heyra senda Siughurdr Birgisson Dagfinnr Nikulasson Q.G. ok sina kunnigt gerandi at þar vorum mett j hia ok heyrðum a at Ingihrid Eyuindardottir herfndi fyrst ok suor síðan fullann bokar eid ad hon visti ad Gudrun Siuhgurdar dottir j Fingardinum kona Anbiornar Gudleiksson j Husa vik atti þessa peningha j gard adr nefnds Arnbjarnar. war þat fyrst allur Fingardurin ok woru þar j fimmán hus ok segstighi ok atta stofur j gardinum ok toa luti j Brattlinum ok þat vissi hon ei (huorsu) morg hus þar voru j ok þria garda a Hrossa lands strond ok het ein Laudu fall annar a Myri en pridi hett Leiti ok tiu laupa bol j Ryghia fylki en so mykit j Hiatlande ad segs skillingar ok xl hrentadi leigan a huerium tolf manadum ok segs

Ódlun teim monnum, sum hetta bræv síggja edla hoyra, senda Sjúrður Birgisson og Dagfinnur Nikulasson kvøðu guds og sína, kunnugt gerandi, at har vóru vit kjá og hoýrdu á, at Ingirid Oyvindardóttir vitnaði first og svór síðan fudlan bókar eið, at hon visti, at Guðrun Sjúrðar dóttir í Finngarðinun, kona Arnbjadnar Gudleikssonar í Húsavík, átti hetta góðs í búgví áðurnevnda Arnbjadnar. Var tað first adlur Finngarðurin, og vóru hari fimm-tan hús og átta og seksti stovur í garðinun, og so átti hon tógvær (tveir) lutir í Brattanun, og tað visti hon (vitnið) ikki, kvussu mong hús har vóru í, og so triggjar garðar á Rossalandsstrond, og æt ein Løðufall, annar „á Mýri“, og hin triði æt Leiti, og so tiggju leypaból*) í Rigjafilki (Rogalandsfilki) og so mikið i Hetlandi, at seks og fjøruti skill-

*) Eitt *leypaból* edla *leypsból* er jørð (garður), sum ein letur av í árliga leigu ein leyp av smøri. Leypamálið hevir verið imist til stórdar; i Dipl. Norv. er tala baði um „tveggja punda leypar“ og „triggja punda leypar“. Við „pund“ meinast her bismarapund edla „smørpund“ = 24 merkur.

seingur med dunhegendum ok godr teftingr vm ok bædina þar til med gasa fidri ok god typpings vær vm alla ok eitt diagsn metid fyr trættan aura ok talna band med silfur ok þriu fingr gull ok skiallda bunnadr ok tuau silfur ker ok eitt stetta ker med silfur þrier motlar med skinum ok kyrtlaner þar til ok syrkot ok tueir husbunadir annar til stofunar en anar til siofuar loptsens med venum reftum ok glitadum vndir tiolldum ok sot-dryptum sprangadum ketil er tok sægs tunnr ok þar til oll ol gogn sidan fyrir vttan kannur ok diska ok potta ok onnur elld

ingar¹ rentaði leigan á kvørjun ári, seks sengur við dúnhegindun (dúnkoddun), og var har góður tevlingsdúkur² um, og bolstrini edla dinurnar hartil við gásafjoður og góð ver av tipplingsdúki³ um tær adlar; so var eitt høvuðskreyt (ein skreythøvuðbúnaður, eitt „diadem“), metið til trettan oyra⁴, og eitt talnaband⁵ av silvuri og tri fingurgudl og ein skjaldabúnaður⁶, tvey silvurker og eitt stættaker (ker við stættun edla fótun undir) av silvuri, triggir motlar⁷ við skinnun og kirtlarnir hartil og eitt „syrkot“⁸, og tveir húsþúnaðir, annar til stovuna og annar til sjóvarloftið⁹, við vænun

¹ Ikkí er víst, kvussu mikil id skillingsvirði her er at meta. Skillingu var ein silvurpeningur og roknaðist helst til at vera triðingur av einari mörk í peningi; men eisini fjórðingur edla sættingur av mörk hevir verið kadlaður skillingur.

² *tevlingsdúkur* sínist at hava verið eitt slag av frinsadúki edla kniplingun í talvutun edla rútutun minstri.

³ *tippingsdúkur* hevir helst verið eitt slag av frinsadúki edla kniplingun í topputun minstri. Samanber on „typpt klæði“, tað er: klæði við topputun frinsun edla tilikun.

⁴ Við *oyri* meinast her silvuroyri, sum er áttundi partur av einari mörk í peningi.

⁵ *talnaband* er „perluband“ (on. *tala* = perla). Meint man her vera „paternosterband“ til at telja heiligar bonir ettir. Ein bon var og er enn kjá katolikkunun hiðin firi kvørja perlu i slikun bandi.

⁶ *Skjaldabúnaður* hevir verið eitt slag av búningi, „besætning“, til kirtil edla annan khædnabúnað, búningur við skjaldamindun, virkaður í rundun skjoldlikun mindun edla smástíkkjun.

⁷ *Møttul:* skikkja edla kåpa, hongd um akslarnar og borin uttaná kirtlinun.

⁸ *syrkot* edla *surtot* (fremmint orð: gamalfranskt „surcot“, eingilskt „surcoat“) = ivirkåpa.

⁹ *sjóvarloft:* bigningur, stova, reist á høgun grundarlagi niðri við sjógvini edla nakað út ivir sjógvini.

gogn er hon mintist ei huorsu
morg voru ok stora silfur sylgiu
ok þa er hon hafdi svorit her
at fullan bokar eid þa sagdist
hon vitha at fyrnefnd Guðrun
..... t*) sparlak med silki
rautt ok grænt ok ad hon heyrdi
sakt ad opp nefnd Guðrun athi
x laupa bol j Sogni en ej sagdist
nefnd Ingirid tora þat sueria ad
hon vissi þat ok til sanenda her
vm settum vit okkur jnsigli fyr
þetta bref er gortt var a Vid-
arcide Ma(riu messu)*) aftan en
sidara anno domini m° cd° tersio.

*) Her er eitt stórt hol i skinn-
blaðinun.

**) Tað innstrikaða er burtur, av
ti at hol er i skinnblaðinun.

revlun (tjaldrevlun)¹ og glitaðun
undirtjeldun² og sprangaðun sott-
driftun³, ketil, ið tók seks tunnur,
og hartil siðan ødl ølilát firi utt-
an kannur og diskar og pottar
og onnur kókingaramboð, ið hon
mintist ikki kvussu mong ið vóru,
og stóra silvursilgju (spenni) (átti
hon), og táið hon hevði svorið at
hesun fudlan bökareið, tá segði
hon seg vita, at firnevnda Guð-
run „sparlak“ edla
fortjald⁴ av reyðun og grønun
silki, og at hon hoyrdi sagt, at
oftnevnd Guðrun átti tiggju leypa-
ból i Sogn, men ikki segði nevnd
Ingirid seg tora svørja eið, at hon
visti tað, og til sanns herum
settum vit okkara innsigli firi hetta
bræv, ið gjört var á Viðareiði
Mariumessuaftan hin siðara⁵ í ti
harrans ári 1403.

¹ *revil*, eiginliga „strimmil, listi“, her i tidning „vovið tjaldateppi,
langt og smalt stikki i vevsbreidd“.

² *glitað undirtjald*: tjaldateppi, útseymað við „gliti“, einunkvørjun
sum glítrar, og haft til at hanga undir „revlunun“.

³ *sprangað sottdrift* edla *sottdruf*: eitt slag av tjaldateppi við
frinsun edla kniplingun. *sprang* er nakað tað sama sum tað, ið nú kadlast
„kniplingar“.

⁴ tjaldateppi til at heingja firi (t. d. firi song).

⁵ Við „Mariumessu hina siðari“ er her meint „Mariumessa um heystið“ (tann 8. september) til skilnaðar frá „Mariumessu um várið“ (tann 25. mars). Mariumessa um heystið kadlast nú í Føroyun bert „Mariumessa“, og tað sum nú í seinni tið er edla hevir verið kadlað i Føroyun „Mariumessa siðari“ er sjeyndi dagurin ettr hesa Mariumessu, tað er: tann 15. september (so sigir J. Chr. Svabo i „Indberetninger“).

3.

Jóan Einarsson prestur og Jóan Nikulasson kunngera og vitnifesta vitnisburð Arnóru Arnbjadnardóttur um ogn og leysafæ Guðrunar Sjúrðardóttur, móður hennara.

7. oktober 1403.

á Húsun.

Ollum monnum þeim sem þetta
bref sea ædr heyra senda Jon
Einarsson prestr Jon Nikulasson
Q. G. ok sina kunnigt gerandi at
þar vorum vit j hia ok heyrd-
um a at Arnora Anbiarnar dottir
hermdi fyrst ok suor sidan at
fullan bokar eid at Gudrun Siugh-
urdar dottir sem Arnbiorn Gud-
leiksson atti til ektar konu atti
allan Fingardin ok halfuan Brattin
ok diagnus metid fyr þrettan aura
aeda fiurtan ok skiallda bunadr so
mykill¹ ad kyrtillin war allur buin
ofuan til linda stad frame fyrir
ok tuert vm kyrtillin nidri vm
lendænar ok stora silfur sylgiu
ok talna band med silfur ok
kurel ok vndir litil sylgia med
silfur forgyllt eda gull ok eitt
fingur gull oc ij sylfur skalir ok
var hon ei vis j anare huort
hon ati en ei (h)eyrdi hon anat
ok toa motla ok kyrtlana þar
til med spenslum ok voru onn-
ur² stokka spensl ok sparlag

Ødlun teim monnun, sum hetta
bræv siggja edla hoyra, senda
Jóan Einarsson prestur og Jóan
Nikulasson kvøðu guds og sina,
kunnugt gerandi, at har vóru vit
kjá og hoyrdu á, at Arnóra Arn-
bjadnardóttir vitnaði first og svór
siðan fudlan bókareið at tí, at
Guðrun Sjúrðardottir, sum Arn-
bjødn Gudleiksson atti til ektar-
konu, atti adlan Finngarðin og
hálvan Brattin og eitt høvuð-
skreyt (ein skreythøvuðbúnað edla
eitt „diadem“), metið til trettan
oyra¹ edla fjúrtan, og skjaldabúnað² so miklan, at kirtlin var
fudlkomiliga settur við honun
oman til beltisstað frammanfiri
og so tvörtur um, niðri um lend-
arnar, og stóra silvursilgju og
talnaband (perluband) av silvur
og koral og har undir litil silgja
av silvuri forgilt edla av gudli,
og so eitt fingurgudl og tvær
silvurskálar — tó var hon ikki
vis i, um hon atti tær, men ikki

¹ Í braevinum stendur so: „so myk-
ill suo mikill“ (tvær reisur upp í
saman).

² Kann lesast bæði „onnur“ og
„annur“. Eitt sindur attari í braev-
inun stendur „annur“.

¹ „oyri“ er áttundi partur av mørk
(silvurmørk) í peningi.

² Tiðing av orðinun „skjaldabúnað-
ur“ stendur undir firra brævi.

med silki rauft ok græntt ok glisingha suo margha at hon bar eingin skaut annur vttan friadagha strik skaut en ei mathi hon muna (huorsu) marghir waro medan hon var med hænne ok fim bedi æda segx ok hægendifin þar til med typpings vær ok tæflings ok eina orkk wernisada. síðan munlaugar ok vaskalar tuifot ok adra diska kannur ok potta ok katla ok olgogn so ad hon vissi ei huorsu martt er var vttan hon var birgh at þessu ollu ok toa husbunadæ med reflum ok undir tiollum glitadum ok sotdryftum sprangadum ok at hon bar upp land skulld af Hiatlandi ok hon athi hana en ei mintist hon (huorsu) morg pund ennsk þat var er henni hrentadi a hueriu ari j fyr nefnuda lanndskulld ok til sanenda her vñ settvm vit okkur insigli fyr

hoyrdi hon annað sagt —, og (so átti hon) tveir mótlar og kirtlarnar hartil við „spenslun“ (krókun og likkjun, krókapørun), og onnur vóru „stokka spensl“¹, „sparlak“ edla fortjald av reyðun og grønun silki og so nógvar „glisingar“², at hon bar ongar aðrar høvuðbúnaðir uttan „strikskeyt“³ um friggjadagarnar (føstu-dagarnar), men ikki kundi hon minnast, kvussu mangir ið vóru, meðan hon var kjá henni, og fimm edla seks dínbolstur og høgindini (koddarnar) hartil við verun av tippings- og tevlingsdúki⁴ og so eina skridda („ferniseráða“)⁵ kistu, síðan vaskifet og vatnkrukkur⁶, tviföt⁷ og aðrar diskar, kannur, pottar og ketlar og olílat, so at hon visti ikki, kvussu nógv ið var, men henni (Guðruni) treyt einki av hesun ødlum, og tveir húsbún-

¹ *stokka spensl* vóru eitt slag av krókapørun (krókun og likkjun), men einki vist er greiða frá, kvussu tey hava verið.

² *glisingur* var eitt slag av høvuðbúnaði (kvinnuhøvuðbúnaði). Navnið kemur helst av orðinum „glis“ í tíðning „glitur“.

³ *strikskeyt*: kvinnuhøvuðbúnaður, „skeyt“, av einun slagi av dúki, ið kadlaðist „strik“, helst silki. „Silkistrik“ (striput silki?) nevnist aðrastaðni.

⁴ Tíðing av orðunum „tippingsdúkur“ og „tevlingsdúkur“ stendur undir firra braevi.

⁵ Í braevinun stendur „wernisada“ (firi „vernisaða“). Tað man koma av fronskun „vernís“, sama orð sum „fernís“. Samanber eingilskt „to varnish“ í merking „ferniserá“ og eisini „uppskriða, uppstása“.

⁶ Orðið „vaskalar“ í braevinun er at lesa „vatns-karlar“, tað er „vatnkrukkur“ (ikki „vatnskálar“). „Vatnskadlur“ edla „vatnkadlur“ var krukka, sum vatn varð helt út úr niður í vaskifat (on. mundlaug).

⁷ *tvífat* hevir verið eitt slag av fati edla keri, men óvist er, kvussu tað hevir verið vorðið.

þetta bref er gortt var at Husum sunnu daghin nestan fyr Dionisius messu anno domini m° cd° iii° ok at þessa alla fyr saghda peningha atti oppt nefnd Guðrun j gard adr nefnds Anbiarnar bonda sins.

aðar (átti hon) við tjaldrevlun og glitaðun undirtjeldun og sprang-aðun sottdriftun¹, og (tað visti hon) at hon bar upp landskuld av Hetlandi, og hon átti hana, men ikki mintist hon, kvussu mong eingilsk pund tað var, ið henni rentaði á kvørjun ári i nevndu landskuld, og til sanns herum settu vit okkara inn-sigli firi hetta bræv, ið gjört var á Húsun sunnudagin næsta firi Dionisius méssu² í tí harrans ári 1403 og (til skjals) at alt hetta framman nevnda góðs átti oftnevnd Guðrun i búgvi áður-nevnda Arnbjadnar, bónda síns.

¹ Tiðing av hesun orðunun (revil, sprang, sottdrift) stendur undir firra braevi.

² Dionisiusmessa (Dionysius) er tann 9. oktober.

4.

Brinjolvur Torbergsson, prestur i Sandoy, Jón Ólavsson og Svein Magnusson, løgrættumaður i Sandoy, kunngera og viðna um ogn Arnbjadnar Gudleikssonar sæla i Sandoy, og at kona hans, Guðrun Sjúrðardóttur, var næstur arvingi ettir tað, at bœdn teirra, sonurin Sjúrður og síðan dóttirin Arnóra, voru fráfadlin.

22. mars 1404.

á Viðareiði.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edur heyra senda Brynjollfur Þorbergsson præstur j Sandey Jon Olafsson Suein Magnusson logrettu mann j fyr nefndri Sandey Q. G. ok sina kunnigt

Ødlun teim monnun, sum hetta bræv siggja edla hoyra, senda Brinjolvur Torbergsson, prestur i Sandoy, Jón Ólavsson og Svein Magnusson, løgrættumenn i nevndari Sandoy, kvøðu guds og sína,

gerandi at þat er os viturligt ad Arnbjörn Gudleiksson sem athi Guðrunu dottur Siurda hialtt j Fingardinum til eghrar konu han athæ Husa wik ok Dal so mykit sem til Husa vik la ok j Skala wik ok j Skarfua nesi ok Sannde so mykit sem vndir Husa vik hefuir legid ok ad adur nefndr Arnbjörn atti skilgitin son ok dottur med fyr nefndri Guðrunu ok het Siughurdr ok han erfði fyr nefndan Arnbjörn fedr sinn ok þa erfði systir skilgettum adur nefndan Siurd brodur sin ok þa bleif hon deydh ok þa var oppt nefnd Guðrun nest arfui eftir skilgetna dottur sina ok ei vitum vær anad sanare fyr gudi her vm ok til sanenda her vm settum ver var insigli fyr þetta bref er gjort var a Vidareide laugar dagin nestan eftir Benediktus messu dagh anno domini m° cece^o quatuor.

kunnugt gerandi, at tað er osun viturligt (alkunnugt), at Arnbjödn Gudleiksson, sum átti Guðruna, dóttur Sjúrðar Hjalt¹ í Finngarðinun, til ektakonu, hann átti Húsavík og Dal, so mikið sum til Húsavíkar lá, og í Skálavík, á Skarvanesi og á Sandi so mikið, sum undir Húsavík hevir ligið, og at áðurnevndi Arnbjödn atti skilgitnan (ekta bornan) son og skilgitna dóttur við firnevndari Guðrunu, og at hann Sjúrður, og hann arvaði firnevndan Arnbjödn, faðir sín, og síðan arvaði skilgitin sistir Sjúrð, bróður sín, men so doyði hon, og tā var oftnevnda Guðrun næstur arvingi ettr skilgitna dóttur sina, og ikki vitum vær annað sannari firi gudi herum, og til sanns herum settun vær vår innsigli firi hetta braev, ið gjört var a Viðareiði leygardagin næsta ettr Bænadiktsmessudag² í tí harrans ári 1404.

¹ Eykanavnið „Hjalt“ er av ti gamla orðinun *hjaltr*, tað er: Hetlendingur, maður av Hjaltlandi edla Hetlandi.

² Bænadiktsmessu er fann 21. mars.

5.

Jóan Nikulasson og Dunaldur Haraldsson kunngera og vitna, 1) at Ragnhild Hávarðsdóttir (í Hetlandi) gekk við, at hon hevði fingið Magnusi, soni sínun, umboð um alt tað góðs og leysafæ, ið hon kundi krevja í arv ettir Guðruna Sjúrðardóttur í Húsavík, 2) at Tróndur Dagfinnsson upplisti, at Magnus hevði ivirgivið honun hetta umboð, 3) at Magnus vitnaði, at hann hevði givið Tróndi Dagfinnssoni adla tiltølu um nevnda góðs, og 4) at Ragnhild firi Tróndi segði seg fudlnögda við ta sátt, ið Magnus hennara vegna hevði gjørt við hann.

13. oktober 1405.

á Vindási (í Hetlandi).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea aður heyrá senda Jon Nikulasson Dufnalldur Haralldsson Q. G. ok sina kunnigt gerandi ad þar voru met j hia a Setri j Hiatlandi ok heyrdum a at Ragnilld Hauards dottir kendist at hon hafli fingid Magnus syni sinum sitt fullt ok lagligt wmbod wñ allt þat gods ok peningha sem var eftir Guðrunu Siughrdar dottur j Husawik þar med heyrdum met at Prondur¹ Dagfinsson lysti fyr henne at Magnus son hennar hafdi lakt vpp med seg ok sina erfuinghia til efuendligrar eignar alla þa akeru ok til tolu sem han matti vina vm allt þat gods sem var j Ferøyum eftir Guðrunu Siurdar dottur j Husavik þeim badum hia verandum adur nefndum Magnusi syni henn-

Ødlun teim monnum, sum hetta bræv siggja edla hoyra, senda Jóan Nikulasson og Dunaldur Haraldsson kvøðu guds og sina, kunnugt gerandi, at har vóru vit kjá á Setri í Hetlandi og hoyrdu á, at Ragnhild Hávarðsdóttir gekk við, at hon hevði fingið Magnusi, soni sínun, fult og lèg-ligt umboð um alt tað góðs og fæ, sum var ettir Guðruna Sjúrðardóttur í Húsavík. Har atturat hoyrdu vit, at Tróndur Dagfinnsson kunngjördi firi henni, at Magnus, sonur hennara, hevði ivirgivið honun og arvingun hans til aeviniligar ognar adla ta ákæru (álagu, attølu) og tiltølu, sum hann kundi fram fóra um alt tað góðs, sum var í Føroyun eftir Guðruna Sjúrðardóttur í Húsavík, í tí at tey bæði vóru kjá, hon

¹ Í brævinun stendur misskrivað: „Porndur“.

ar sem wmbodit hafdi ok adur haft hafdi þar med kendist ok oppt nefnde Magnus at han hafdi suo gort sem fyr nefndur Þrondur hermdi fyr þeim badum hia verandum spurdi þa oppt nefndr Þrondr þrott nefnda Ragnilldi en hon vildi hallda stediga þesa sins sonar gerd en nefnd Rag(n)-illd hellt j honnd adr nefnds Þrondar ok segist þat giarna vilia hallda ok huarki riufa nema rofs mann til fa eftir ollu þi skiali ok profui sem þrat nefnde Þrondur hafdi at Magnus hafdi honum wt sett. war þesi þeira gerd oppt nefndum Magnusi ner værande ok til sannenda her vm settum wit fyr nefndir menn okkr jnsigli fyr þetta bref er gort war a Vindasi tysdag hin efstan a symri anno domini m^o ed^o quinto.

og áðurnevndi Magnus, sonur hennara, sum hevði og áður hevði haft umboðið. Har atturat viðgekk eisini oftnevndi Magnus, at hann hevði so gjört, sum firnevndi Tróndur vitnaði firi teimum, meðan bæði voru kjá. Spurdi tá oftnevndi Tróndur oftnevndu Ragnhild, um hon vildi halda stöðuga hesa avgerð, gjörda av soni hennara, og nevnd Ragnhild helt í hond áðurnevnda Tróndar og segði seg gjarna vilja halda hana og ikki bróta, ei heldur fáa nakran firi seg til at bróta hana ettir ódlun tí „skjali“ (skrivaða vitniburði) og prógvi, sum oftnevndi Tróndur hevði, at Magnus hevði ivirgivið honun hetta (sett honun hetta i veður). Var hetta avgerð teirra i kjáveru nevnda Magnusar, og til sanns herum settu vit, firnevndir menn, okkara innsigli firi hetta bræv, ið gjört var á Vindási¹ síðsta tísdagin á sumri² í tí harrans ári 1405.

¹ „á Vindási“ eitur nú Windos edla Windus, skrivað (galið) „Windhouse“. Tað er í oyndi Yell, teirri störstu og vestastu av teim trimun norðuroyggjunum í Hetlandi.

² dagin firi „veturnætur“ edla 14. oktober, tá ið vetrarhálvárið birjar.

6.

Gudbrandur Magnusson, prestur í Jalu (oynni Yell) i Hetlandi, Svein Markusson, lögmaður í Hetlandi, og Jóan Haraldsson, lögrættumaður har, vitna, at Ragnhild Hávarðsdóttir hevði sjálv ráð ivir sinun góðsi, tá ið Tróndur Dagfinnsson kom til Vindás.
— Hetta bræv hoyrir saman við tí beint frammanfiri prentaða brævi nr. 5.

9. november 1405.

i Papíli (í Hetlandi).

Ollum monnum þeim sem þetta bref se aður heyra senda Gudbrandur Magnusson soknar prestr j Jala j Hiatlandi Suein Markusson logman j sama landi Jon Haraldsson loghrættu man j Hiatlandi Q. G. ok sina kunnigt gerandi at þat er os viturligt a Hragnilld Hauards dottir var ei flet gingin ok sialf hred hon sinum peningum þa Þróndr Dagfinnsson kom til Vindas ok sat þar til hus ok til sanenda her um settum vær var insigli fyr þetta bref er gort war j Papiliu mana dagin fyr Marteins messu anno domini m^o ed^o quinto.

Ødlun teim monnun, sum hetta bræv siggja edla hoyra, senda Gudbrandur Magnusson, sóknarprestur í Jalu¹ í Hetlandi, Svein Markusson, lögmaður í sama landi, og Jóan Haraldsson, lögrættumaður í Hetlandi, kvøðu guds og sína, kunngerandi, at tað er osun væl kunnugt, at Ragnhild Hávarðsdóttir var ikki „fletgingin“ (hevði ikki givið seg í uppgávu), men ráddi sjálv firi sinun góðsi og fæ, tæð Tróndur Dagfinnsson kom til Vindás, og har sat hon til húsa, og til sams herum settun vær vár innsigli firi hetta bræv, ið gjört var í Papili² mánadagin firi Mortansmessu í tí harrans ári 1405.

¹ „Jala“ er tað gamla navnið á oynni „Yell“. Sí smágreinina niðri undir firra brævi á síðu 46 høgrumegin.

² „Papili (Papabili)“, nú „Papil“, er norduri á oynni Yell.

7.

„Transskriftabræv“ edla vitnisfast avskriftarbræv við ødlun teim her framanundan prentaðu brøvun um Húsavíkar góðs, nr. 1—6, uppítiknun.

3. juli 1407.

Tórshavn (Havn).

Ollum monnum þeim sem þetta bref se ædur heyra senda Halfdan prestur Æiriksson, Þormodr Anndræsson, sy(s)lumann j Sudræy, Albrikt Simunar son, Simun Albriktssoñ Q[uediu] G[uds] ok sina, kunnigt giorandi, at vær saghum ok jnuirduligha yfuir lasum segs opin bref med hæilum ok oskodum hangande jnsiglum, so liodande ord fyr ordd sæm her segir: *[Her filgja tey framanundan prentaðu brøv nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 í hesari brævadeild um Húsavíkar góðs].* Ok til sanenda hær vm settum ver fyr nefndir men var insigli fyr þetta þranskrifta bref er gert var j Þors hafn sunnudag hin nest eftir Svituns voku dag anno domini m° cd° septimo.

Ødlun teim monnun, sum hetta braev siggja edla hoyra, senda Hálvdan prestur Eiriksson, Tormóður Andresson, síslumaður i Suðuroy, Albrikt Simunarson og Simun Albriktssoñ kvoðu guds og sína, kunngerandi, at vær sóun og gjøðla og við umhiggju ivrlósun seks opin brøv við heilum og óskoddum hangandi innsiglun, so ljóðandi orð firi orð, sum her sigst: *[Her filgja tey framanundan prentaðu brøv nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 í hesari brævadeild um Húsavíkar góðs].* Og til sanns herum settum vær firnevndir menn vår innsigli firi hetta „transskriftabræv“, ið gjört var í Tórshavn (Havn) sunnudagin næst ettr Siftunsøkudag í tí harrans ári 1407.

III.

Um Jóan biskup i Kirkjubø og Harald Kálvsson løgmann.

Transskriftabrév edla vitnisfast avskriftarbræv av 2. mai (?) 1479.

Herí er upptikin transskrift edla vitnisføst avskrift, gjørd 15. august 1443,
av brævi, gjordun av Jóan biskupi í 1412 (eingin dagur er tilskilaður).

Skinnbræv AM. fasc. 100, nr. 2a (norsk brævadeild).

Innsiglini eru burtur. Merki, trí i tali, eru ettir innsiglareimunun.

Attaná brævinun stendur: Sannde i Ferróum.

1.

Upphavsbraev.

Jóan, biskupur í Føroyun, sigir seg sáttan við Harald Kálvsson, løgmann í Føroyun, um Nikkajardir á Sandi í Sandoy, jørð sum harri (prestur) Haraldur Siggason hevði óløgliga sett i veður, og sum løgmaðurin ikki vildi gera sakmál um imóti kirkjuni.

1412 (uttan dags nevnan).

Kirkjubø.

Wer Joan medh guds nadh
biscup j Fførøum kennumst medh
tessu waru breffe at wer erum
sso offur einss ordet medh er-
liginh man Haraldh Kalff son
lagman j Fførøumh wnh halfua
v. mork jardar er ligur a Sandhe
i Sandøy er Nikka jardher eru
kaladar oc ssira Haraldur Sigha-
sson haffdhe olagliga vt set oc
ffor thi adh ffor nefndur Harald-
ur logmadur wildhe eke ssokia
medh lagumh vndan heilagri

Vær Jóan, við guds náði bisk-
upur i Føroyun, gongun við
i hesun várun brævi, at vær
erun so til sams kommir við
ærlian man Harald Kálvsson,
løgmann i Føroyun, um hálva
fimtu mørk i jørð, sum liggur á
Sandi í Sandoy og kadlast Nikka-
jardir, jørð sum harri¹ Haraldur
Siggason hevði óløgliga út (í
veður) sett, og firi ti at firr-
nevndi Haraldur løgmaður ikki
vildi sokja við løgmálun (lógsøkja)

¹ Orðið sira, ið stendur firi „harra“
í brævinun, er oftast nítt sum klerka,
presta og bispa titul. Verður her at
taka sum prestatitul.

kirkju oc oss ffor nefndha jordh tha skal han oc hans erfingiar eiga hagan allan ssom till ffor nefndar jordh ligur oc holm [oc] heima beite oc rudh stadhe j brékum yffir Sandha hussumh jd nedra oc jd efra heiman ffra kleifua gardhe oe wt at Saurum that oss oc heilagre kirkju till hoyer en wer oc kirkian skulnumh eigha oll onmur lunendhe till ffyr nefndrar jordh. War theta breff skrifadh j Kirkiubø wnder wart jnsigle anno domini m° cccc° xij. oc till ytar meiri stadfesto her wnh tha ssamtikium wer biscup Hemming tessa gerdh medh oft nefndan Haraldh loghman oc hanss erfin(g)ia.

nevnda jørð undan teirri heiligu kirkju og osun, tá skulu hann og arvingar hans eiga hagan adlan, sum liggur til firnevnda jørð, hartil hölm og heimabetti og ruddstaðir i Brekkun ivir Sanda húsun, í neðra og í erva, men heiman frá Kleivagarði og út at Seyrun¹ tað hoyrir osun og teirri heiligu kirkju til, men vær og kirkjan skulun eiga ödl onnur lunnindi til firnevnda jørð. Var hetta bræv skrivað i Kirkjuþó undir vårt innsigli í tí harrans ári 1412, og til enn meiri staðfestu herum tá samtikjun vær, Hemmingur biskupur, i hesari avgerð við oftnevndan Harald lögmann og arvingar hans.

¹ Staðið, sum í brævinun nevnist „Saurar“ og kemur av orðinun *saurr*, í ingri féroyskun og niféroyskun „seyrur“, tað er „runa, díki“, man helst vera tað, ið nú rópast „í Soylun“ (bilingur heima á Sandi) og sum kemur av gamalnorskun *soyla*, ið hevir somu tiðing edla merking sum *saurr*. — Orðið „*saurr, seyrur*“ er goymt í navninum „Sørvágur, Seyrvágur“, í Vágun.

2.

*Transskriftabræv, sannandi bræv III nr. 1, ið gjört var
av Jóan biskupi.*

15. august 1443.

Tórshavn (Havn).

Wer Hemming medh guds nadh biseup j Fførøumh, ok broder Janis Nichlass sson, giorumh ollum monnum witurligt at ver lasum eit opet breff virduligs ffadurs biseup Joans medh hans heilu insigle sso liodandhe ordh effir ordh sem her staur: [*Her filgir bræv III nr. 1, Kirkjubø ár 1412, ið frammanfiri er prentað*]. Oc till ssanendha her wm heimgium wer biseup Hemming vart jnssigle ok broder Janis ffor tetta transkripta breff ssom skrifat war j Tors hafn anno domini m^o cccc^o xliii^o assumptione sancte Marie virginis glorioce.

Vær Hemmingur, við guds náði biskupur í Føroyun, og bróðir Janus Niklasson, gerun ødlun monnum kunnugt, at vær lósun eitt opið bræv, gjört av virðuligun faðir biskup Jóan og við hansara heila insigli, so ljóðandi orð ettir orð, sum her stendur: [*Her filgir bræv III nr. 1, Kirkjubø ár 1412, ið frammanfiri er prentað*]. Og til sanns herum heingjun vær, biskup Hemmingur, vårt innsigli og bróður Janusar firi hetta transskriftabræv, sum skrivað var í Tórshavn í tí harrans ári 1443 á heiligu og dirlovaðu jomfrú Mariu hennara himmalsferðar degi (15. august).

3.

Transskriftabrév, sannandi transskriftabrév III 2 beint frammanfri.

2. mai (edla 13. september) 1479.

Tórshavn (Havn).

Ttes kennumst ver Jorundur Skogdriff sson loghman j Ffor-óumh, Bui Petur sson konungs hirdman, Joan Olaff sson ssuoren logretu man j ssama stedh med tessu waru opna brefhe, at wer ssaum ok yffir lasunh thet breff er sso ljodadhe ordh efter ordh ssom her staur: [Her filgir transskriftabrévið av 15. august 1443 og upphavsbrévið: III nr. 1, Kirkjubø ár 1412]. Oc till ssan-endha her wm tha heingium wer fforscrifna menn, Jorundur Skog-driff son logmann, Bu Peturs son, Jon Olaf son war jnsigle ffor thetta transkrifta breff ssom giort war j Torss hafn helga korss aftan anno domini m° ed° lxxix°.

Tað gongun vær við, Jørundur Skógvírsson, lögmaður i Førøyum, Búi (Búgví) Pætursson, kongsins hirðmaður, Jóan Ólavsson, svorin lögrettumaður í sama stað, í hesun várur opna braevi, at vær sóun og ivirlósun tað bræv, ið so ljóðaði orð ettir orð, sum her stendur: [Her filgir transskriftabrévið av 15. august 1443 og upphavsbrévið: III nr. 1, Kirkjubø ár 1412]. Og til samus herum tá heingjun vær firr skrivaðir (nevndir) menn, Jørundur Skógvírsson, Búi Pæturs son og Jóan Ólavsson vár inn-sigli firi hetta transskriftabrév, sum gjört var í Tórshavn Halga Kross aftan (Krossmessuaftan)¹ í tí harrans ári 1479.

¹ Ivasamt er, um við Krossmessu her meinast tað, ið nú vanliga rópast Krossmessa (tann 3. mai), edla tann dagur, ið nevndur er „Dírd krossins“ og eisini hevir verið kadlaður Krossmessa (tann 14. september).

IV.

Jóan Nielsson „Skak“ selur harra Edlindi Endriðasoni, riddara, adlan tann arv, bæði leysan og fastan, ið fedl ettir Elinu Eiriksdóttur í Føroyun, og eisini kvat ið hann eigir til góða kjá Sjúrði Jónssonni og leigurnar av garðinun suðuri í Vági (í Suðuroy í Føroyun).

Skinnbraev AM. fasc. 100, nr. 1 b (norsk brævadeild). Á brævsins baksíðu stendur vinstrumegin: „vm Jon Skak oe Siguord Jonsson“, høgrumegin: „Hustru Elline Erichs daaters Arff vdi ferróium“. Innsiglið er burtur.

16. oktober 1447.

Tunsberg (i Noregi).

Ollum monnum them som thette bref se, eller høre, helser jek Jon Nielson som kallæs Skak kerlighe medh Gudh, kunngør jek thet medh thette mith opne bref ath jek hafuer sælt welborne man herre Erland Endridson riddære all then arf medh rettæfar¹ som thömdes² efter hustru Ælinæ Eriks dotter, hwes siel gudh nadhe, laust oc fast oc up kan spørges i Ferøy och serdelis ath søghe the saudher, som Sigiurder Jonsson wildæ hafuæ köpt af mik tha han hær sidarst war, och thær medh rættæfar af swa mangæ landskilder, som vlognær³ æræ af suddre Wagh, oc thær medh rettæfar for then hæst som myn wermoder hustru Uluillæ honum sentæ til Oslo oc hwn af fornefnde Sigiurder Jonsson aldri atter fek, och hafdhe fornæfnde Sigiurder Jonson lukt⁴ vpnevnd hæst i landskild af then ardæmaal⁵ som til fforen war. Til sannyndæ hær wm hengher jek mith incigle ffore thette breff, som giort war j Tunsbergh feria secunda ante diem sancti Luce ewangeliste. — anno dom. mº.c.d.xlvijº.

¹ rettæfar (oldn. réttarfari, réttafari): tey rættarkrøv, sum gerast kunnu; rættur, ið ein eigir til uppreisingar, um hann hevir verið úti firi órætti.

² „tømast“, um arv: loysast, fadla arvingi edla arvingun til.

³ ógoldnar, ikki útreiddar (um landskuldir, jarðarleigur).

⁴ goldið.

⁵ ardæmaal (oldn. arðarmáli): sáttarmál, gjört firi eitt ár um nítslu av jørð og um jarðarleigu.

Pláturnar nr. 1 (birjan av seyðabrévinun í skinnbók 33 kv. Stockh.), nr. 3 (birjan av seyðabrévinun í skinnbók H. L. 12 fol. Lund) og nr. 4 (brotstikki av skinnbrævi AM. fasc. C [edla 100] 1 a) attast í bókini eru prentaðar ettir plátu, sum gjörd er við gravan á sinkmálum (autotypi, „zinkætsning“) ettir avtakingarplátu (fotografi), sum first hevir verið minnkað um. Henda minnkan er imis ettir imsari störd av skinnblöðunun, so sum nevnt er á plátunun.

Pláta nr. 2 (siða 3 av seyðabrévinun við filgibrævi í skinnbók 33 kv. Stockh.) er gjörd við ljósprenting ettir avtakingarplátu (fototypi). Henda siða er í fudlari störd.

Skinnbrævið um húsfrúnna í Húsavík er til longdar frá vinstru til høgru síðutrom eina alin og hálvan annan edla tveir tummar, men til hæddar litið meira enn hálvan annan alnarkvart. Brotstikkið av tí á plátuni visir knappan fjórðing av longdini, sum reglurnar hava. Neyðugt hevir gjörst at kubba tær adlar av frá i erva til í neðra.

STITTINGER:

AM = tað arnamagnænska handskriftsavnið (Kpmh.).

bl. = blað.

DN (Dipl. Norv.) = Diplomatarium Norvegicum¹.

Dipl. Isl. = Diplomatarium Islandicum.

gr. = grein.

NgL. = Norges gamle Love.

nr. = nummar.

oldn., on. = „oldnordisk“.

r. = regla.

s. = síða (á síðu).

sbr. = samanber.

¹ ført upp til bind XVII, triðja hefti, og bind XVIII, firsta hefti.

MISPRENTINGAR OG UMBÖTINGAR:

- S. XI, r. 15—16 frá í erva: Dipl. Norv. II, 1 les: Dipl. Norv. II, 1 og Dipl.
Norv. X
- S. 5, r. 21 høgrumegin: hagalendum les: hagalendun
- S. 16, r. 3 frá í nedra høgrumegin (í undirgreininu): sitt ár les: eitt ár
- S. 24, r. 15 høgrumegin: faðla les: fadla
- S. 24, r. 20 høgrumegin: (tvey)t les: (tvey)
- S. 40, r. 14 frá í erva: *) les: **)
-